היינט 10 זייטען

פּולע טאַבעלע פון דער 21־טער מלוכה־לאָטעריע — זעה 7 און 8 זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פּרייז 15 גר.

NAJER FOLKSBLAT

נייער פאָלקסבלאַט

№ 225 | לאָדז, זונטאג, ו' תשרי תרצ"א | אכטער יאהרגאנג | Łódź, Niedziela, 28 września 1930 r. | № 225

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71. — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

בודזשעט און־אַרעסטירטע געוו. דעפּוטאַטען

וועגען דעם האָט מאַרשאַל פּילסודסקי געגעבען אַנ'אינטערוויו

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער פּרעזעס פון מיניסטאָרען־ראַט, מאַרשאַל פּילסודסקי האָט היינט אויפגענומען דעם שעף־רעדאַקטאָר פון „גאַזעטא פּאָלסקא", ה' מיעדזשינסקי, און געגעבען איהם פאָלגענדען אינטערוויו.

— נאָכ'ן צוויי וואָכענדיגען איבעררייס וועל איך זיך דערלויבען צו פרעגען דעם ה' מאַרשאַל וועגען דעם פערלויף פון זיין אַרבייט אלס רעגירונגס־שעף.

— איך בין איצט אינגאנצען פערנומען מיט'ן בודזשעט, וואָס דאַרף צונויפגעשטעלט ווערען אויפ'ן קומענדיגען יאהר, און זעהר קנאַפּ צייט בין איך ביכולת צו ווידמענען אויף עפּעס אַנדערש. וואָרום, איהר ווייסט דאָך, אַז מיט'ן בודזשעט איז יאָהר־איין, יאָהר־אויס דיזעלבע צרה, דער אומגליק בעשטעהט אין דעם, וואָס ד ירעגירונג מוז פאָראויסזעהען די מלוכה הכנסות אויפ'ן קומענדיגען יאהר, כדי צופּאַסענדיג זיך צו זיי, צוזאַמענשטעלען די הוצאות. אַגומעלט, אין די פאַרמלחמה־צייטען האָט מען דעם ענין בעהאַנדעלט אַנדערש: מ'האָט רוהיג געלאַטעט די מאַנקאָ'ס מיט הלוואות — אַזוי אַז די חובות פון די מלוכות זענען געוואַקסען פון טאָג צו טאָג, און פון יאָהר צו יאָהר. איצטער לאָזט עס זיך נישט אַזוי מיט דעם דאָזיגען „פערלייכטערטען" אופן פון בודזשעטירען. מ'מוז אָנהויבען צוזאַמענצושטעלען דעם בודזשעט פון די הכנסות. די דאָזיגע אַרבייט איז אָבער שטאַרק בעשווערט צוליב די טערמינען פון פערטיג מאַכען דעם בודזשעט. מען דאַרף פאָראויסזעהען די הכנסות נאָכ'ן פערלויף פון קוים אַ האַלב יאָהר, מחמת תיכף אין אָקטאָבער דאַרף מען פאָרשטעלען דעם בודזשעט. מחמת די מלוכה הכנסות ביי אונז, ווי ביי אַנ'אַגראַר־מלוכה, זענען די גרעסטע אינ'ם סוף פונ'ם קאַלענדאַר־יאָהר — דאַרפען די פאָראויסזעהונגען זיין זעהר וואַקעלדיגע און עס שאַפט זיך אַ נאַטירליכע טענדענץ זעהר פאָרזיכטיג צו בעגעהען זיך מיט די הכנסות.

ס'איז קלאָר, אַז מ'וואָלט געקאָנט גאַנץ רוהיג אריבערטראַגען די פליכט פון פאָרשטעלען דעם בודזשעט נאָכ'ן חודש דעצעמבער, ווען ס'בלייבט אויסען נאָך דריי חדשים צום פערענדיגען דעם בודזשעט־יאַהר. דאַן קאָנען זיך די פאָראויסזעהונגען שטיצען אויף פעסטערע און ראַציאָנעלערע יסודות. דעריבער טאַקע האָט מיך שטענדיג געחידושט די מאָדנע סיים־טאַקטיק, וועלכע וויל אין בעצוג צום בודזשעט פערנעהמען פאַר דער אַרבייט פון סיים אַ האַלב יאָהר צייט, מאַריך־זייענדיג די אַרבייט אויף אַנ'אופן, וואָס איז אייך גוט בעקאַנט, אָהן אַ טעכנישער פּינקטליכקייט, און — זוכענדיג ב יידער רעגירונג אויסשליסליך געלד, געלד און געלד פאַר זיך. דער דאָזיגער סיסטעם פון פערציהען די סיים־אַרבייטען איבער'ן בודזשעט צווינגט אָפּט מיושב'דיגע מענשען צו אַרבייטען אויף איין פוס, צו אַ באַנאַלער אַרבייט, כדי, אַזויצוזאָגען צו פערריכטען דעם בודזשעט ערשט ביי זיין אויספיהרונג.

וואָס מיך איז נוגע, האָב איך תיכף איינגעפיהרט אין דער רעגירונג אַ צוואַנג צו פאָרשטעלען דעם בודזשעט ערשט אינ'ן סאַמע סוף אָקטאָבער, ד. ה. איך האָב פּראָלאָנגירט די מעגליכקייט פון אויסאַרבייטען דעם בודזשעט אויף איין חודש. איך האָב אויך איינגעפיהרט אַ צווייטע זאַך, ווי דהיינו — דאָס אויסניצען פון דעם פּרעזידענטס רעכט צו [illegible] איבער'ן בודזשעט אויף נאָך אַ חודש, אַזוי אַז דער בודזשעט זאָל האָבען אַנ־אנשטענדיגערען פּנים, ווי דאַן, ווי ער וואָלט געקאָנט אויסזעהן. ווען די פאָראויסגעזעהענע הכנסות זאָלען זיך שטיצען אויסשליסליך אויף „טרעפעניש". אַז מ'זאָל נאָך מוסיף זיין דערצו דעם ביוראָקראַטישען שטייגער בנוגע דעם בודזשעט, וועל איך אייך איבערגעבען וועגען אַ מין פערזעהעניש, וואָס עקזיסטירט ביי אונז, אַלס אַ געוואוינהייט: אַז תיכף נאָכ'ן אָננעהמען דעם בודזשעט, אָהן דעם דורכמאַכען אַ צווייוואָכענדיגע פּראַקטיק אַפילו, הויבט זיך שוין אָן די אַרבייט איבער'ן נייעם בודזשעט. דערביי ווערט אָנגעהויבען נישט פון די הכנסות, נאָר פון די הוצאות, וועלכע מאַכען אויס אין דעם פאַל ביז 4—6 מיליאַרד, און אַ גאַנץ יאָהר גערודערט עס די אַרבייט ביים אַרומשניידען די הוצאה־בודזשעטען. דער דאָזיגער לעכערליכער סיסטעם איז סותר דעם הויפּט־פּרינציפּ, אַז אַ בודזשעט מוז צוזאַמענגעשטעלט ווערען לויט הכנסות און נישט לויט הוצאות.

די אַרבייט ביים איבערברעכען אטא די לעכערליכע אומגעלומפּערטע געוואוינהייטען און מידות, וועלכע זענען אויסגעוואַקסען אויפ'ן באָדען פון אונזער קראַנקען פאַרלאַמענטאַריזם, איז גאָר נישט קיין לייכטע זאַך. אַגומעלט איז מיר געראָטען אדורכצוברעכען דעם ענין אין אַ געוויסער הינזיכט, און געטון האָב איך עס איילינג און בגוואַלד. איצט אַרבייט איך איבער דעם באהבה, אַזויצוזאָגען, הגם איך האָב נישט איצט די פּאָזיטיווע זייטען, וועלכע ס'זענען געווען אין יענער צייט, ווען מיר האָבען אויסגענוצט די הלוואה, וואָס איז געווען אין לויף.

— צי וועט נישט אַמאָל זיין אַ פערלייכטערונג אין דעם יאָהר דערמיט, וואָס דער סיים וועט זיך צוזאַמענקומען ערשט אין דעצעמבער?

— אוודאי אַזוי! דער ביז איצטיגער טערמין פון בודזשעטירען פערציהט זיך דאָס מאָל אויף אַ גאַנצען חודש, דערפאַר אָבער איז אַ גרויסע מניעה פאַר'ן פערענדיגען דעם בודזשעט דאָס, וואָס ווירטשאַפטליך איז די צייט איצט אַ גאַנץ שווערע, און זי איז לחלוטין נישט ענליך צו יענעם פעריאָר ווען מיר האָבען אין אונזער רשות געהאַט די גרויסע סומע פון דער הלוואה. איך וועל אייך גלייך זאָגען אז דעם בודזשעט־יאָהר וועלען מיר זיכער שליסען אָהן אַ דעפיציט. אָבער דערגרייכען עס, קאָן מען נאָר דורך שווערער אַרבייט, כדי צו דערגרייכען דעם ציל: אַ בודזשעט אָהן אַ דעפיציט.

ביי אַלע אַנאַליזען פון אונזער היי־יאָהריגען בודזשעט, וועלכע איך האָב לעת עתה געמאַכט מיט דער הילף פון פינאַנץ־מיניסטער, קום איך אַלץ צו דעמזעלבען אויספיהר, אַז איבער אונזער היי־יאָהריגען בודזשעט לאַסטען, ווי אַ קללה דריי ספּעציעלע שוועריגקייטען. דאָס ערשטע — בעשטעהט אין דער אויסערגעוועהנליכער שווערקייט צו מאַכען דעם בודזשעט פּראָדוקטיוו, און נישט אַזאַ, וואָס „מ'עסט אויף", ד. ה. אַ שכירות'דיגען. איהר דאַרפט עס געדענקען, כדי צו פערשטעהען דעם עיקר־ענין, איז אַ דאַנק דער אַמעריקאַנער הלוואה האָבען מיר אויסגעגעבען העכער 135 מיליאָן אויף הויבען די בעאַמטען־שכירות. די 135 מיליאָן, אַלזאָ, וואָס מ'האָט אויסגעגעבען פון דער הלוואה בעלעסטיגען דערנאָך די נאָרמאַלע, אָהנע־הלוואָה'דיגע בודזשעטען. דעם פערגאַנגענעם יאָהר, ווען די מלוכה־הכנסות האָבען דערגרייכט צו אַנערך, וואָס איז פריהער געווען אומבעקאַנט, און זיי האָבען איבערגעשטיגען דריי מיליאַרד, האָבען די הכנסות פון געוועהנליכע [illegible] איבערפלוס, אַזוי אַז דער פערגאַנגענער בודזשעט־יאָהר האָט אויסגעהאַלטען אַפילו אַלע היזקות, וועלכע עס האָבען אונז אנגעמאַכט די פרעסט אין דעם פאַר פאַר־צוויי־יאָהריגען ווינטער, און וועלכע האָבען בעטראָפען 70 מיליאָן. דערפאַר אָבער לאָזט זיך די דאָזיגע בעלעסטיגונג פיהלען זעהר שטאַרק דעם היי־יאָהריגען בודזשעט. צו־דעם־צו וועל איך צוגעבען, אַז די דערמאָהנטע העכערונג אויף 135 מיליאָן האָט מען געמאַכט געגען מיינע עצות און ווילען, מחמת שוין דעמאָלסט האָב איך געוואָרענט פאַר דעם אומ'שכל'דיגען מאַרשירען פאָראויס מיט די גאַזשעס, אמת, איך יענע פעטע יאָהרען האָט מען גערעכענט, אַז ס'וועט געלינגען אַרויפצופיהרען שטייער־הוספות, וועלכע וועלען דערמעגליכען צו אַרויסציהען דעם איבער דער מאָס־אויסגעוואַקסענעם בודזשעט. אָבער, ווי אייך איז בעקאַנט האָט דער סיים אויף זיין אופן ערלעדיגט ענינים, רעכענענדיג דורך בעשלוסען ד יהכנסות, און מאַכענדיג דעם בודזשעט פאַר אַ קאָמישען און נישט־דורכפיהרבאַרען. מען האָט אַלזאָ געהעכערט די צאָל־הכנסות, וועלכע פאַלען אַקוראַט, געהעכערט די מאָנאָפּאָל־הכנסות, וועלכע פערקלענערען זיך גראָד; מ'האָט געהעכערט די הכנסות אויף דער באַהן, וועלכע גיט נישט קיין ריוח. מ'האָט, בכן, געמאַכט פון דעם בודזשעט אַ מין קינדער־שפּיל, מאַכענדיג פאַר רעאַל בלויז דאָס העכערען פון די הוצאות אויפ'ן סיים, ד. ה. אויף די הערע דעפּוטאַטען — וואָס איז געווען, איבריגענס, אין הסכם מיט דעם כלל, אַז אויפ'ן בעשטעטיגען דעם בודזשעט דאַרף מען געבען געלד, געלד און געלד אין די טאַשען פון די דעפּוטאַטען. בזה האופן זענען די פרומע כוונות פון דער רעגירונג געוואָרען צו גאָרנישט, און די שווערקייט איז געבליבען אין דער גאַנצער קראַפט.

די צווייטע שווערקייט פון אונזער היי־יאָהריגען בודזשעט איז די אַזויגערופענע אינטערווענץ אויף ד יתבואה־פּרייזען, און די דריטע — אי צוזאַמענהאַנג מיט דער אָנגעשטרענגטער אַרבייט איבער'ן בעהערשען די אַרבייטסלאָזיגקייט. אמת, די דאָזיגע אַרבייט האָט אין רעזולטאַט געגעבען אַ זעהר גרויסען נצחון, מחמת די צאָהל אַרבייטסלאָזע אין די לעצטע חדשים איז געפאַלען מעהר, ווי אויף 100.000, וואָס דאָס בעדייט כמעט ביז אַ מעמד פון נאָרמאַלע צייטען. אָבער דאָס קאָסט און קאָסט!

אטא דאָס זענען ד יידי דריי הויפּט מניעות, וואָס בעשווערען זעהר דאָס צוקומען צום הויפּט־ציל — צו אַ בודזשעט אָהן אַ דעפיציט. אויף מיר איז אויסגעפאַלען, זעלבסטפערשטענדליך, אַ לייכטערע אַרבייט, ווי אויפ'ן הער סלאַוועק — אַ לייכטערע דערפאַר, ווייל מיר שטעהען איצט פאַר פעטערע חדשים, ווי ס'זענען געווען די זומער־חדשים.

איך וואָלט ביים בודזשעטירען זעהר געוואָלט, אַז דער אומגעלומפּערטער אָקטאָבער־טערמין זאָל אויף אַ וואָסער נישט איז אופן בטל ווערען, בכדי צו קענען פאָרשטעלען דעם בודזשעט אין יאַנואַר ערשט, און בכדי צו צווינגען דעם סיים צו אַ בעהאַוונטערע אַרבייט איבער'ן בודזשעט. דאָס, פערשטעהט זיך, ווענדט זיך אין דעם, צי די וועהלער וועלען זאויפהערען צו קלויבען שלים־מזלניקעס, געצאַהלטע לידאַקעס און פערשוינען, וואָס דאַרפען צו פאָהרען קיין ווארשא, כדי צו זיין „אַנ'אויבער־שאַפער, אַנ'אויבער־פּרעזידענט, אויך אויבער־קאַנדוקטאָר, און אַנ'אויבער פינאַנסיסט". אַלענפאַלס קאָן איך אייך זאָגען, אז דער בודזשעט היי־יאָהר וועט געשלאָסען ווערען אָהן אַ דעפיציט, און אַז אַזוי וועל איך אויך האַנדלען אין בעצוג צום קומענדיגען בודזשעט.

— איז, הייסט עס דער הער מאַרשאַל געווען פערנומען די לעצטע צייט דער עיקר מיט דער אַרבייט איבער'ן בודזשעט?

— עי, דאָס האָט איהר אַ גראָבען טעות! מיר זענען דאָך נאָך פערענדיגטע פיער וואָכען פון דער וואַהל־צייט, און מיי ןאַרבייט איבער די געוועזענע [illegible] דעפּוטאַטען קאָן זיך נישט אָפּשטעלען.

קודם כל מוז איך בעמערקען מיין גרויסע פרייד דערמיט, וואָס דאָס געריכטס־ווענען געהט, מעהר־וועניגער, מיט דעם וועג, ווי איך וואָלט זיך עס געוואונשען, און דאָס — פערזיכער איך אייך — אָהן דעם קלענסטע ןדרוק פון מיין זייט. און נאָך אַמאָל חזר איך עס אייך איבער, אַז די אויסטערלישע אויפפאַסונג פון אַבסאָלוטער שטראָפלאָזיגקייט לגבי הערען דעפּוטאַטען, וואָס האָט געגרייכט אַזוי ווייט, אַז קיינער פון זיי קאָן נישט פערפאָלגט ווערען יורידיש, באין שום אופן נישט, און אַז אפילו אַ געריכטס־פּראָצעס איז נישט דערלויבט לגבי זיי — אָט די דאָזיגע דערשיינונג, די נישטיגע און געמיינע, מוז קודם כל, בעליידיגען דעם געפיהל פאַר גערעכטיגקייט, נישט רעדענדיג שוין וועגען דער שטענדיגער דעמאָראַליזאַציע, וואָס האָט זיך אַלץ פערגרעסערט אין בעצוג צו דער פּריווילעגירטער גרופּע מענשען. די דאָזיגע דעמאָראַליזאַציע האָט זיך זינט פוילען עקזיסטירט, אַזוי פערגרעסערט, אַז די הערען דעפּוטאַטען האָבען זיך אַזוי צעיושעט, אַז איך, ווען כ'בין געקומען צו דער מאַכט, האָב זיך געשטעלט אַלס אַנ'אויפגאַבע צו צושטערען דעם דאָזיגען געדאַנקען הפקר פון די ה"ה דעפּוטאַטען בכן, אַז זיי האָבען דאָס רעכט צו חוזק'ן פון רעכט, פון אנשטענדיגקייט און פון אַלע נאָרמען, וואָס ווערען געשעצט דורך מענשען. מהאי טעמא האָב איך געמאַכט אַ חוזק פון אַלע מענטעלעך, אין וועלכע די דאָזיגע הערען ווילען איינוויקלען זייער נישטיגע האַנדלונג, און אויף וואָס עס פערדריסט — איז עס לײדער אויף דער פאַמעליכקייט פון דער געריכטס־פּראָצעדור, וועלכע וועט אפשר נישט בעווייזען זיך אַנ'עצה צו געבען מיט'ן קורצען טערמין, וואָס איז בעשטימט אויף דער „בעשטראָפונגס־צייט" פון די הערען דעפּוטאַטען. די דאָזיגע אומגעלומפּערטע ברואים וועלען זיך כאָטש אויסזיצען געהעריג אין דער תפיסה, אויסלערנען זיך אביסעל דיסציפּלין, וואָס ווערט בנוגע זיי בענוצט, און די דאָזיגע „פּיסקאַטשעס" וועלען אפשר פערלירען דערביי אַ ביסעל פון דעם געדאַנקען־הפקרות.

איבעריגענס האָב איך אין די צוויי וואָכען אויך אריינגעאַרבייט איבער איין דערשיינונג, וואָס האָט אַ שייכות מיט די ה"ה דעפּוטאַטען. ווי איהר ווייסט, האָבען די דעפּוטאַטען, וואָס זענען געווען מלוכה־בעאמטע, דאָס רעכט צוריקצוקעהרען זיך צו דער מלוכה־דינסט תיכף נאָכ'ן פערענדיגען זייער כלומר'שטע „דינסט" אין סיים. די דאָזיגע הערען, נאַטירליך, אַלס פּריווילעגירטע, אַז זיי קעהרען זיך צוריק צו דער דינסט, ווילען לחלוטין נישט אַרבייטען, און נעהמען פונדעסטוועגען אָפּ ד יגעהעריגע שכירות'ן נאָכאַמאָל: געלד, געלד און געלד — ובפרט נאָך, אַז זיי האָבען דעם גרויסען חשק ווייטער צו פיהרען זייער נידערטרעכטיג לעבען, ד. ה. קאַנדידירען נאָך אַמאָל. עס בילדעט זיך, אַלזאָ, אַזאַ סיטואַציע, אַז די פּאָסטענס, וואָס די דאָזיגע הערען האָבען אַמאָל פערנומען, זענען פערנומען, און אַז די מלוכה איז מחויב צוליב די דאָזיגע געוועזענע בעאמטע און געוועזענע דעפּוטאַטען אַרויסצוטרייבען פון שטעלעס אַזעלכע מענשען, וועלכע האָבען דאָרט געאַרבייט, און דאָס — לטובת די הערען, וואָס ווילען נישט אַרבייטען; אָדער אויך — אויסזוכען פיקטיווע פּאָסטענס, אויף וועלכע די הערען וועלען נישט אַרבייטען, און דאָך נעהמען בעצאָהלט.

עס האָט אַרויסגעוויזען, אַז די צאָהל פון אַזעלכע הערען גרייכט ביז 40, און די הערען מיניסטאָרען, צוזאַמען מיט מיר, האָבען געהאַט אַ היבש ביסעל אַרבייט איבער אָטאָ די זלידנע נודניקעס, מיר זענען יאַקאָש פון דעם ענין אַרויסגעקראָכען, נישט בעלעסטענדיג דערביי די מלוכה־פינאַנצען, ווי ביז איצט, מעהר ווי מיט אַנ'איין'חודש'דיגע גאַזשע. דער דאָזיגער שעדליכער משא ומתן פון די אַזוי־גערופענע געוו. דעפּוטאַטען ציהט זיך, ווי איהר זעהט, אויף אַלע געביטען פון מלוכה־לעבען — פון דער טורמע ביז א בעקוועמען פּאָסטען. און אויף דעם אַלעמען בעדאַרפט צו אַרבייטען דער שעף פון קאַבינעט. גלויבט מיר, אַז איך אַרבייט ווי אַמבעסטען איבער די געוועזענע דעפּוטאַטען, כדי דאָס נישטיגע לעבען כאָטש פון [illegible] „אנאנאַסען" זאָל אַרויסקריכען אויף דער [illegible]

JASNIEJ SŁOŃCA

עכט נור אין ארגינעלע שאכטעל
בעמערקונג! זאפראווע אויף דער
וואג ארבייטעז מיר נישט.
ווארפט זאלכע אב
אלס פאלשע סחורה

די עלעגאנטסטע און מאדערנסטע היטען
צום הערבסט- און ווינטער-סעזאן
עמפפעהלט די גוט-בעקאנטע פירמע
„SPLENDID"
לאדז, ליסטאפאד 31 (קאנסטאנט.)
געדענקט די אדרעס!

Dr. med.
M. Lerner
ספעציאליסט
פאר קינדער-קראנקהייטען
וואכאדניא 64
טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3–5 נאכמ.

Dr. med.
A. Landkof
פאלודניאווא 15
טעל. 138-34
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקערט
נעמט אן פון 2-3 און 7-8 אוו.

יום-כפור אין פילהארמאניע-זאל
20 נארוטאוויטש 20
טויזענדער מתפללים זענען ענטציקט געווארען פון די תפלות
פון בעריהמטען חזן-קינסטלער ר׳
מאיר פאדראבינעק
בײ זיין דאווענען ראש-השנה אין פילהארמאניע.

אויף יום-כפור, כדי צו געבען א געניגוס די פיל אנדערע, וועלכע האבען נישט געהאט די מעגליכקייט צו הערען דעם וואונדערבארען חזן, וועלכער האט בעצויבערט די מתפללים מיט זיין אויסערגעוועהנליכען דאווענען, האט דער בית-תפלה-קאמיטעט בעשלאסען צוצושטעלען נאך איינינע צעהנדליג שטוהלען.

פערזעהט אייך בעצייטענס מיט בילעטען, וכל הקודם זכה!

די קאסע איז אפען פון היינט, זונטאג, דעם 28 סעפט. און טעגליך פון 10 פריה ביז 8 אוונט, ערב יום-כפור פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג.

בעמערקונג: צו כל-נדרי וועט מען נישט אריינלאזען קיין קליינע קינדער. גלייכצייטיג בעט מען די ג׳ מתפללים, אז צומארגענס אום יום כפור זאלען זיי אכטונג געבען אויף די קינדער, אז זיי זאלען זיך נישט ארומדרעהען אין זאל ביים דאווענען, כדי נישט צו שטערען די תפלות. צו כל נדרי ווערען פערקויפט ספעצ. בילעטען.

אתרוגים מובחרים
וגם לולבים והדסים
המקח השוה הורט און ענצעל האט געבראכט פון טריעסט
יודעל קאפעלוש
צו בעקומען אויף נאוואמיעסקא 2
ביי זיינוועל אראנאוויטש, אוים׳ן הויף, ערשטען שטאק.

שטעמפער = קלאפער
וועלכע ווילען אננעהמען שטונדענווייזע ארבייט, קענען זיך מעלדען אין דער שיך-פאבריק אלפאנס ליססאווסקי, פיעטריקאווער 105

וויכטיג פאר שטרימף-פאבריקאנטען!
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז מיר האבען ערעפענט א ניי געשעפט און מיר בעזיצען אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע
מעצערזירטע צווערן
גאראנטירטער דויערהאפטער גריף.
עכטע פארבען! קאנקורענץ-פרייזען!
מיט אכטונג
Cytrynowski, Pomorska 53.

אונזערע געשעצטע פריינד
משה און מאניא קארא
צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן
יוסף נ״ע
דריקען אוים דעם טיפסטען מיטגעפיהל
פ. קאז און פאמיליע.

היינט, זונטאג, דעם 28-טען סעפטעמבער 1930 (ו׳ תשרי) 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ׳ן בית-החיים
א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה
נאך אונזער אונפערגעסליכען מאן, פאטער און ברודער
נ. ע. אליעזר וואלף
פינגערהוט
צו וועלכער אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.
די פאמיליע.

אתרוגים מובחרים
וגם לולבים והדסים
במקח השוה —::— הורט און ענצעל —::— צו בעקומען
פלאץ-וואלנאשטשי 10 [נייער מארק]
ביי עמנואל קאפעלוש

לעכער מאשינאווע
ווערען אויסגעגעהט ביי
נארדמאן ציגעלגאס 29

בעקאנטמאכונג.
אויף דער פערזאמלונג וואס איז פארגעקומען שבת, דעם 27 ד. מ. פון גאנצען ראד-פערקעהר, איז אויסהערענדיג די עקאנאמישע לאגע פון פערשידענע חברים ווי אויך די טרויעריגע לאגע פון פלייש- און קעלבער פיהרער, איז די פערזאמלונג געקומען צום בעשלוס צו פעראייניגען די פלייש- און קעלבער-פיהרער, כדי אויסצובעסערען זייער עקאנאמישע לאגע.
די פערוואלטונג
פון צענטר. ראד-פערקעהר
לאדז, פילסודסקיעגא 43 (וואכאדניא)

מזל-טוב!
צו דער פערלאבונג פון אונזער ברודער
קאפיל אלטמאן
מיט פרל. בראניא ציטראנאווסקא
ווינשען מיר דער אייביגער שטערן פון גליק זאל זיין אייער בעגלייטער.
מיר ווינשען זיי א גמר חתימה טובה
ברודער רפאל און פריץ אלטמאן

היינט, זונטאג, דעם 28/9 1930 (ו׳ תשרי) 12 א זייגער פארמיטאג קומט פאר אויפ׳ן בית החיים
א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה
נאך אונזער אונפערגעסליכען אקטיווען פארטיי-מיטגליד
נ״ע אליעזר וואלף
פינגערהוט
צו וועלכער אלע חברים פון דער פאלקס-פארטיי ווערען געבעטען צו קומען.
דער ראט פון דער
פאלקס-פארטיי אין לאדז.

Z intencji zaręczyn naszego dyrektora p.
Stanisława Szparaga
z p. **Miną Czerniłowską**
życzą szczęścia
snowacze firmy **S. Gajzenberga**
S. Brzustowski
E. Boguchwał

שבועה דאורייתא
מארגען, מאנטאג דעם 29 ד.ח. פארמ. וועט אין דער אלטשטאטישער שוהל שווערען דער בעקער-מייסטער
הענעך זיגמונט
פון לוטאמירסקא 34 וועגען א סכסוך פון 200 זל.
מ. טיליגטאל לוטאמירסקא 18.

היינט, זונטאג, דעם 28/9 ד. י. 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ׳ן בית החיים
א הזכרה
נאך אונזער געוועזענעם מיטגליד און וויצע-טשערש
לוזער וואלף פינגערהוט ז״ל
וואו עס וועט גלייכצייטיג געשטעלט ווערען א מצבה.
מיר בעטען אלע אונזערע מיטגלידער, גוטע פריינד און בעקאנטע בייצוואוינען די הזכרה.
די פערוואלטונג
פון יודישען בעקער-צעך אין לאדז.

אתרוגים
אמת׳ע מובחרים
וגם לולבים והדסים
צו בעקומען פולנאצנא 16 אין טאבאק-געשעפט
ביי לייביש קארן און אייזיק לאנדאויטש

קאָרפאַנטי אַרעסטירט

פונאַנדערגעלאָזט דעם שלעזישען סיים

קאַטאָוויץ, 27 (טעלעפאָניש) פרייטאָג אינדערפריה איז דעם מאַרשאַלעק פון שלעזישען סיים איבערגעגעבען געוואָרען דער דעקרעט פון מלוכה־פּרעזידענט וועגען פונאַנדערלאָזען דעם שלעזישען סיים. ווי מ'גיט איבער, איז דער טערמין פון נייע וואַהלען צום שלעזישען סיים בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 23־טען נאָוועמבער ד. י.

קאַטאָוויץ, 27 (טעלעפאָניש) לויט דער פאַראָרדנונג פון דער פּראָקוראַטור איז פרייטאָג, 9 אַ זייגער אינדערפריה דורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע אין דער וואוינונג פון געוו. דעפּוטאַט פון ווארשאָווער און אַבערשלעזישען סיים וואָיציעך קאָרפאַנטי. נאָך דער רעוויזיע איז קאָרפאַנטי אַרעסטירט געוואָרען, און איז אין אַ'אויטאָ אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין בריסק, (וואו עס זיצען אַלע אַרעסטירטע דעפּוטאַטען).

די ידיעה וועגען קאָרפאַנטי'ס אַרעסט האָט זיך ווי אַ בליץ פערשפּרייט איבער אַבער־שלעזיען און האָט געמאַכט אַ קאָלאָסאַלען רושם.

וועגען דעם, ווי אַזוי קאָרפאַנטי איז אַרעסטירט געוואָרען גיט מען איבער פאָלגענדעס. 9 אַ זייגער אין דערפריה איז צו זיין ווילע צוגעקומען אַן אַגענט, און וועלכען עס זענען געווען אַ פּאָליציי־קאָמיסאַר, אַ מיליטערישער זשאַנדאַר און אַ ועלנער. קאָרפאַנטי האָט זיך גראַד אָנגעטאָן. ער האָט געפרעגט די אָנגעקומענע, מיט וואָס ער קאָן זיי דינען.

— מיר האָבען אַ בעפעהל אייך צו אַרעסטירען.

— גוט, אָבער איך בעט דאָך אַ דעפּוטאַט: איהר וועט מיר ערלויבען שיקען מיין ווייב צום מאַרשאַלעק וואָלני (מאַרשאַלעק פון אַבערשלעזישען סיים) און איהם מיטטיילען, אַז מ'אַרעסטירט דעפּוטאַטען.

— דאָס קאָנט איהר טאָן.

קאָרפאַנטי האָט נישט געוואוסט, אַז דער שלעזישער סיים איז פונאַנדערגעלאָזט. אויף זיין פראַגע האָט מען איהם געענטפערט, אַז ער ווערט אַרעסטירט לויט אַ בעפעהל פון דער פּראָקוראַטור. קאָרפאַנטי האָט זיך געזעגענט מיט זיין פאַמיליע, בעשטימט אַגוס, אַז ער האָט גערעכענט מ'זאָל איהם אַרעסטירען, ווייל ר'האָט אויפגעלאָזט דער פרוי און דעם מאַרשאַלעק וואָלני אַלע נויטיגע פאָלמאַכטען. געזעגענדיג זיך מיט די בעאַמטע פון פּירשט פּשטין אָקענען איבער זיין וואוינונג, האָט ער צו זיי געזאָגט: „אויף ווידערזעהן אין בריסק".

נאָכדעם ווי קאָרפאַנטי איז אַוועקגעפאָהרען, איז אין זיין ווילע דורכגעפיהרט געוואָרען אַ גענויע רעוויזיע. גלייכצייטיג איז פאָרגעקומען אַ רעוויזיע אין דער רעדאַקציע פון קאָרפאַנטי'ס צייטונג „פּאָלאָניאַ".

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש).

צוליב'ן אַרעסט פון קאָרפאַנטי'ן רופען צונויף די כאַדעקעס אַן'עקסטראַ־בעראַטונג פון הויפּט־ראַט פון זייער פּאַרטיי.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש).

וועגען אַרעסט פון קאָרפאַנטי'ן שרייבט דער געוו. דעפּ. סטאַניסלאַוו סטראָנסקי אין „א.ב.צ." אין אַן'אַרטיקעל א. נ. „דער ענטפער טרעוויראַנוס'ן — אַרעסט פון קאָרפאַנטי'ן":

„ער פערנעהמט אַ גרויסען פּלאַץ אין דער געשיכטע פון פּוילען, און די דייטשען זעהען אין איהם דעם הויפּט־שולדיגען אין איינער פון זייערע גרעסטע מפּלות, דעם פערלוסט פון אויבערשלעזיער ערד, וואָס איז הונדערטער יאָהרען געווען אָפּגעריסען פון פּוילען. איצט ווערט דייטשלאַנד עוואַלויר, אַז וואָלטיגער קאָרפאַנטי איז אַר רויסגעריסען געוואָרען פון דער אָבער־שלעזישער ערד, וואו ער האָט אין משך פון 35 יאָהר געאַרבייט מיט אַן'אומפערגלייכליכער ברכה פאַר פּוילען, און ווערט איינגעזעצט אין טורמע. זיי ווערען זעהנע דעם געוואַלד אין אַ מאָמענט, ווען איבער גאַנץ דייטשלאַנד געהט דער לאָזונג: אויף מזרח! עס ליגט דערין עפּעס אַזוי אומפערשטענדליכעס, אַז דאָס געדאַנק ווערט צושפּאָלטען.

קאַטאָוויץ, 27. (טעלעפאָניש)

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַרעסט פון קאָרפאַנטי'ן האָבען זיך אין קאַטאָוויץ פערשפּרייט קלאַנגען וועגען אַרעסט פון 8 דעפּוטאַטען, די קלאַנגען ווערען אָבער אָפּגעלייקענט. אַרעסטירט איז גאָר דער געוו. קאָמוניסטישער דעפּוטאַט יאַנקע קאָרטשאַרעק.

קאַטאָוויץ, 27. (טעלעפאָניש).

היינט איז פערחתמ'עט געוואָרען די דריטע און לעצטע פון „פּאָלאָניאַ". אַלס סיבה ווערט אָנגעגעבען — נישט בעצאָהלטע שטייערען.

אָבער גאַנץ שלעזיען זענען פערשפּרייט געוואָרען אויפרופען פון כ.ד., נ.פּ.ר. און פּפּ"ס ביי טאָג זענען פאָרגעקומען פערזאַמלונגען און די קלובען־גרובענס און הוטעס.

לאָדזשער הויזבעזיצער געהן מיט דער סאַנאַציע

ביי די וואַהלען צום סיים און סענאַט

די פערגאַנגענע וואָך איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג, אין וועלכער ס'האָבען אָנטיילגענומען פּערטרעטער פון אַלע 4 לאָדזשער הויזבעזיצער־פאַראיינען. אויף דער לאָדזשער פערזאַמלונג איז אָרגאַניזירט געוואָרען די פראַגע וועגען דער בעציהונג פון די הויזבעזיצער צו די פאַרשטעהענדע וואַהלען צום סיים און סענאַט. ס'איז געקומען צו אַ איינשטימיגען בעשלוס, אַז ביי געוויסע בעדינגונגען זאָל זיך דער גאַנצער הויזבעזיצער־שטאַנד אין לאָדז און לאָדזשער וואָיעוואָדשאַפט אָנגעשלאָסען אָן דעם אומפּאַרטייאישען רעגירונגס־בלאָק. ס'איז אויך געוועהלט געוואָרען אַ וואַהל־קאָמיטעט פון 20 פּערזאָנען צו 5 פערטרעטער פון יעדען פאַראיין, וועלכער זאָל אָנפיהרען מיט דער גאַנצער אַרבייט.

דעם פערגאַנגענעם דינסטאָג, זיינען ריכטער און פּילסודסקי האָט געוויילט אין לאָדז, איז ער זיך צוזאַמענגעקומען מיט אַ דעלעגאַציע פון די הויזבעזיצער, וועלכע האָט מיט איהם איבערגעהאַנדעלט וועגען עווענטועלע אַנשלוס אָן דעם רעגירונגס־בלאָק. די הויזבעזיצער האָבען אַרויסגערוקט איינעגע פאָדערונגען, וואָס זענען אין פּרינציפּ נישט געגענזעצליך צו דער אַלגעמיינער שטעלונג פון ב.ב. צו. אַגר. האָבען זיי געפאָדערט, אַז די סאַנאַציע זאָל זיי צוזאָגען, אַז זי וועט שטיצען 1) די פאָדערונג פון שאַפען ספּעציעלע קאַמערען פאַר'ן הויזבעזיצער־שטאַנד לויט'ן מוסטער פון די האַנדעלס־קאַמער, האַנדווערקער־קאַמערן א. א. וו. און 2) אַז ביי די פּראָיעקטען פון פינאַנץ־פּאָליטיק די שטעט זאָל געשטיצט ווערען די פריוואַט־איניציאַטיווע.

ריכטער פּילסודסקי האָט די פאָדערונגען אָנערקענט פאַר בערעכטיגטע און זעלבסטשטענדיג און האָט זיך פערפליכטעט זיי צו שטיצען. דאַן האָבען די פערטרעטער פון די הויזבעזיצער ערקלערט, אַז זיי וועלען אָפיציעל שטיצען די ב.ב. אין לאָדז און לאָדזשער וואָיעוואָדשאַפט.

אין אָנהויב פון דער וואַהל־קאַמפּאַניע האָט די פּוילישע צענטראַלע פון די הויזבעזיצער אין וואַרשאַ בעשלאָסען, נעהמענדיג אין אַכט, וואָס איז דער צענטראַלע זענען פערטראַטען אָנגעהער פון פערשידענע פּאָליטישע ריכטונגען — נעבען די הויזבעזיצער פרייע האַנד ביים שטימען. די לאָדזשער הויזבעזיצער אָבער האָבען זיך אַלע גענויער אויף צוטרעטען צו ב.ב. און וועלען אַזוי אַרום נישט האַנדלען געגען דעם בעשלוס. ריכטער און פּילסודסקי האָט דאַן פערלאַנגט, אַז די הויזבעזיצער זאָלען זייער בעשלוס צוצוטרעטען צו דעם סאַנאַציע־בלאָק מיטטיילען שריפטליך און אַז זיי זאָלען אַנ'ם אַלגעמיינעם לאָדזשער וואַהל־קאָמיטעט דעלעגירען זייערע 4 פערטרעטער און בעשטימען זייערע קאַנדידאַטען צום סיים און סענאַט.

דאָנערשטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דעם וואַהל־קאָמיטעט ביי די הויזבעזיצער. דעם אַפּמאַך פון דער דעלעגאַציע מיט'ן ריכטער און פּילסודסקי איז אַקצעפּטירט געוואָרען און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען וועגען דעם צו מאַכען אַ שריפטליכע מיטטיילונג. נאָכדעם זענען אויסגעוועהלט געוואָרען 4 מיטגלידער אינ'ם וואַהל־קאָמיטעט צו איין מיטגליד פון אַלע 4 פערייאינען: אינזש. לייזער קאָסטינאַוויטש, ראַטמ. אינזש. פּאַלאַשעווסקי. ראַטמ. שאַט און דער פּרעזיצער פון הויזבעזיצער־פעראיין אויף די עקען שטאָט — לוטבאַשינסקי.

נאָכדעם איז בעשלאָסען געוואָרען אַלס קאַנדידאַטען צום סיים און סענאַט מצד די הויזבעזיצער אין לאָדז און וואָיעוואָדשאַפט אַרויסצורוקען: ד"ר יעזשי שימעל, אַסיסטענט און פּויגער אוניווערזיטעט (ד"ר שימעל איז אַ זוהן פון אַ לאָדזשער הויזבעזיצער, פּיעטריקאָווער 35, מחבר פון אַ רייהע וויסענשאַפטליכע ווערק) און מיטגליד פון דער הויזבעזיצער־צענטראַלע אין וואַרשאַ. אַלס צווייטער קאַנדידאַט איז בעשטימט געוואָרען דער פּרעזיצער פון הויזבעזיצער־פעראיין און באַלוט און די עקען שטאָט — ה' לוטבאַשינסקי.

די קאַנדידאַטען־ליסטע פון ב.ב.־בלאָק אין לאָדז איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען און דעם בעהאַנדעלט ווערען אויף דער נאָענטסטער זיצונג פון וואַהל־קאָמיטעט, וואו ס'וועלען זיין אויך פערטראַטען אויך די פערטרעטער פון די הויזבעזיצער.

די ייִדישע פּאַרוואַהל־סיטואַציע

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש).

וואָס שייך דעם ייִדישען וואַהל־בלאָק אין וואַרשאַ, קומען פאַר היינט, זונטאָג, ספּעציעלע בעראַטונגען פון „אגודה", ציוניסטען און אַ בעזונדערע בעראַטונג ביים געוו. סענאַטאָר שערעשעווסקי.

פון סאַנאַציע־קרייזען פרובט מען נאָך מאַכען בעמיהונגען, וועגען אַ וואַהל־קאָנטאַקט מיט יידען, כאָטש אויף די קרעסען.

וואָס גייט דעם ייִדישען סאָציאַליסטישען בלאָק אין לאָדז, ווערט זיך אַ בלאָק פון „בונד", אומאָפּהענגיגע און רעכטע פּועלי־ציון (אָהן די לינקע פּועלי־ציון).

פּ.פּ.ס. כאַדעק, און נ.פּ.ר.

רופען צו אַן'אַלגעמיינעם שטרייק אין אויבערשלעזיען

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די פּ.פּ.ס. כאַדעק און נ.פּ.ר. האָבען אין קאַטאָוויץ אַרויסגעגעבען אַן'אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט גערופען צו אַ 3 טאָגיגען אַלגעמיינעם שטרייק אין גאַנץ אָבער־שלעזיען, אַלס פּראָטעסט געגען די אַרעסטען פון געוו. דעפּוטאַטען און בעזונדערס צוליב'ן אַרעסט פון קאָרפאַנטי'ן.

אַרעסטען אין מזרח־גאַליציען

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ליקווידאַציע פון אוקראַינישע טעראָר־אָרגאַניזאַציעס זענען אין גאַנץ מזרח־גאַליציען פאָרגעקומען מאַסען־אַרעסטען. עס זענען אַרעסטירט געוואָרען אוקראַינישע פּראָפעסאָרען, אַ גלח, אַ ריכטער. עס איז פערמאַכט געוואָרען די ספּאָרט־געזעלשאַפט „פּיאַסט" מ'האָט דאָרט געפונען באָמבעס, גראַנאַטען, ביקסען און לעגאַלע אויפרופען.

ראש־השנה אין ארץ־ישראל

כוליגאַנעס וואַרפען שטיינער אויף די מתפללים

לאָנדאָן, 17 (ספּ.טעל.) פון ירושלים און מען מודיע, אַז ראש־השנה איז אין גאַנצען לאַנד פאַריבער רוהיג. די שוהלען אין ירושלים זענען געווען איבערפולט מעהר ווי תמיד, ווייל פיל אַרבייטער זענען פון גאַנצען לאַנד געקומען בעזוכען דעם כותל מערבי און די גרויסע שוהל אויף הר־הצופים.

בעת הרב זאָנענפעלד האָט געדאַוונט מעריב ביים כותל האָט מען אין נאָהענטען מעטשעט הויך געזונגען, שטערענדיג דאָס דאַווענען.

דעם צווייטען טאָג האָבען בעת'ן דאַווענען אומבעקאַנטע געוואָרפען צוויי שטיינער אין די מתפללים. די שטיינער האָבען קיינעם נישט געטראָפען. פּאָליציי האָט געזוכט, אָבער די כוליגאַנעס נישט געפונען.

געפּלאַנטע נייע אַרעסטען

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש).

אין וואַרשאַ האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז ס'דאַרפען אַרעסטירט ווערען די טעג דער רעדאַקטאָר פון „ראַבאָטניק", ניעדזשיאַלקאָווסקי, דער וויטאָס־אַזיער, ראַטאַי און דער ענדעס־סייהמ.

GRAND-HOTEL
Sala Malinowa
דאָנערשטאָג, דעם 2 אָקט. קומט פאָר די
ערעפנונג
פון ווינטער־סעזאָן!
אַרטיסטישע אויפטריטען!
פון ערשטקלאַסיגע אין־ און
אויסלענדישע קרעפטען.
ניי־אַנגאַזשירטער קאָנצערט־דזשאַזבאַנד־
אַנסאַמבל אונטער דער ליטונג פון בעקאַנטען
קאַפּעלמייסטער־קאָמפּאָזיטאָר יאַקאָב קאַגאַן.
יום־טוב און זונטאָג פון 5 ביז 7
FIVE-O'CLOCKI
מיט'ן אַנטייל פון אָוונד־פּראָגראַם.
די דירעקציע.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
די לעצטע גאַסטראָלען־וואָך פון דער
ווילנער טרופּע
יאָר XV אָנפ. מ. מזאה. יאָר XV
פאַר זייער אָוועקפאָהרען קיין וויען גיבען די „ווילנער" די לעצטע פאָרשטעלונגען
היינט, זונטאָג 8.45 אַ זייגער אין אָוונט
„טאָג און נאַכט" — פון — ש. אַן־סקי
מאָרגען, מאָנטאָג „דער זינגער פון זיין טרויער"

„הזמיר" אל. קאָשטשושקי 21.
די פערוואַלטונג פון „הזמיר" איז מודיע, אַז עס ווערען אָנגענומען נייע מיטגלידער פון כאָר און אָרקעסטער.
אין אַרבייטס־פּראָגראַם געהען אַריין טעאָריע פון מוזיק, סאָלפּעדזשיאָ, געשיכטע פון מוזיק א. ד. ג.
איינשרייבען קען מען זיך יעדען מאָנטאָג און דינסטאָג פון 8—10 אָוונד אין קאַנצעלאַריע פון „הזמיר"

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

מענער־היט
עלעגאַנט
אין אַ גרויסען אויס־וואַהל בעקומט מען
— ביי —
מאָדערן
י. שוואַרצבערג
פּיעטריקאָווער 50
אינ'ם הויף,
פּרייזען רעדוצירט
פּראַקטיש
פּרייזווירדיג

לאדז, 28. סעפטעמבער 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 28. סעפטעמבער 1930

דער קאנגרעס
פאר'ן ארבייטענדיגען א"י

וואס איז דער זינען פונ'ם קאנגרעס פאר דער ארבייטענדיגער ארץ־ישראל, וואס ווערט הייבט געעפענט?

קען זיין, אז עס איז פשוט: אין אנ'עת צרה ווילט זיך אויסרעדען אביסעל. די סיבה איז אבער א טיפערע: עס איז נישט ווייניגער, ווי א פרוב, אוועקצושטעלען די ארץ־ישראל־פראבלעם אויף אנ'אנדער פלאך.

עס זענען פערהאן צוויי ציוניזמען: א סטאטישער און א דינאמישער. די סטאטיק פונ'ם ציוניזם איז דער ישוב, וואס לעבט איצט אין א"י, די דינאמיק זיינע — די האפנונגען און שטרעבונגען צו א פערגרעסערטען ישוב.

אין פלוג זענען אלע קלעפ פונ'ם לעצטען יאהר געפאלען אויפ'ן סטאטישען ציוניזם. דארטיגע יודען זענען געמארדעוועט געווארען, דארטיגע שטעט און דערפער זענען חרוב געווארען. דער דינאמישער ציוניזם איז דערפון נאך, אדרבה, געקרעפטיגט געווארען, די שטימונג אין „גלות“ איז א געהויבענע, סימפאטיקער זענען צוגעקומען אין די צעהנדליגער טויזענדער און אפילו א גאנצער שיכט פון נישט־ציוניסטען האט זיך איינגעשפאנט אין דער ארבייט פאר ארץ־ישראל.

פון דער אנדערער זייט אבער זעהען מיר א פערקעהרטע דערשיינונג. דער ישוב אין ארץ־ישראל האט נישט געגעבען זיך קיין שום ווידערשטאנד, אדרבה, זעהר אפט הערען מיר וועגען א נייעם שלום, וואס ווערט געשלאסען דא און דארט צווישען יודען און אראבער, אפילו אונזערע גרעסטע פאליטישע שונאים בעקעמפען לחלוטין נישט די יודען, וואס וואוינען דארטען און זענען גרייט אפילו צו געבען זיי די גרעסטע פריווילעגיעס, אויב נאר זיי וועלען אויפהערען זיך שטיצען אויפ'ן דינאמישען ציוניזם, אויף דער קומענדיגער יודישער מעהרהייט, אדער גאר מלוכה.

און דער דינאמישער ציוניזם קריגט איין שווערען קלאפ נאכ'ן אנדערען. די עמיגראציע איז דערווייל אפגעשטעלט און וואס צו פערלאנגען, פאר־וואס צו קעמפען ווייס קיינער נישט. קלאר איז איינס: אז די ציוניסטישע שטרעבונגען זענען געווארען ווי א ס'אין אוג נישט בלויז די אראבער, נאר אויך די ענגלענדער. נישט בלויז דעם רע־וויזיאניזם און ראדיקאליזם, וואס אונטערשטרייכען דעם מלוכה־געדאנק, קען מען נישט פערדייען, נאר בכלל אויף אלע מינים שטרעבונגען צו וועלכע עס איז נייע דערגרייכונגען קוקט מען קרום. אפילו די פראקטישע פראגראם פון פעליקס ווארבורג האט נאך אויך נישט געקריגען קיין קאנקרעטע קאנ־צעסיעס, והראיה: ער, ווארבורג, האט פאר דער עפענטליכקייט נישט מעהר, ווי ווערטער פון אנצו־הערעניש און אלגעמיינער בערוהיגונג...

און אט אין אזא צושטאנד ווערט ווי אויטא־מאטיש ארויסגערוקט אין פאדער־גרונט דער סטא־טישער ציוניזם, ספעציעל די ארבייטענדיגע ארץ־ישראל. די יודישע ארבייט אין ארץ־ישראל רופט ארויס אין דער גאנצער וועלט סימפאטיע און בעגייסטערונג. נישט בלויז פרעמדע נייטראלע זע־בען געווארען פריינד, קוקענדיג אויף די גרויסע מעשים פון אונזערע פיאנערען אין ארץ־ישראל, נאר אפילו אייגענע פערביסענע שונאים. מוזען ענטשטומט ווערען קעגענער יענעם הערא־איזם, וואס האט צו זיך קיין גלייכען נישט אין דער געשיכטע.

כאראקטעריסטיש, אז דער צווייטער אינטער־נאציאנאל האט לעצטענס אויסגעדריקט זיינע פולע סימפאטיעס צו די יודישע ארבייטער אין ארץ־ישראל, ער האט אבער געמאכט אנ'אונטערשייד צווישען זיי און די פועלי־ציון, וואס בעפינען זיך אין גלות.

אויפ'ן פארשטעהענדיגען קאנגרעס וועט דער ציוניזם ארויסשטעלען זיין שעהנסטען און בעסטען טייל, וועלכער וועט פאדערען פאר זיך סימפאטיע און מיטגעפיהל. זעהר אנגענעם איז עס נישט פאר'ן אלגעמיינעם ציוניזם, ווייל אויב אט דער טייל איז דער שעהנסטער און בעסטער, הייסט עס דאך, אז די איבעריגע טיילען זענען ווייניגער שעהן און נוט — פאר דער וועלט.

אבער טאלערירען די דאזיגע דעמאנסטראציע מוז מען, קודם כל ווי א געגענגעוויכט געגען די צו העזהדיגע אספיראציעס פון דער פראגער קאנפע־רענץ און דער עיקר צוליב'ן בעקאנטען טעם פון „חבי כמעט רגע“, אדער „המשכיל בעת ההיא“.

מען קען דערווארטען, אז דער קאנגרעס וועט ארויסקומען מיט קאנקרעטע רעזאלוציעס, וואס וועלען בעזונדערס ווי טאן דעם אלגעמיינעם ציוניזם. אויב ער איז מאקע דער „ילד־שעשועים“, דער „בן־יקיר“ פונ'ם ציוניזם, וועט קיין עוולה נישט זייך, אז ער וועט פערלאנגען פאר זיך א בעזונדער אויפמערקזאמקייט; ווער ווייס, צי ס'וועט ניט געשאפן ווערען עפעס א נייער „קרן“, אדער אפשר וועט גאר דער בערלינער קאנגרעס פראקלאמירען א נייע איינהייט פונ'ם סטאטישען ציוניזם, וועלכער וועט וועלען זיין סובערען...

אלענפאלס איז דער קאנגרעס אנ'אינטערע־[illegible] דערשיינונג.

ב. צ.

דאס, וואס איז דער עיקר
די וואהלען צום פערטען סיים

אין א שווערער צייט טרעט צו פוילען צו קלוי־בען איהר פערטען סיים. דער כראנישער ווירטשאפט־ליכער און פינאנסיעלער קריזיס, צו וועלכען פוי־לען האט זיך, ווי צו איטליכער צרה, שוין געהאט צוגעוואוינט, האט זיך די לעצטע חדשים שטארק פערשארפט. די עקאנאמישע לאגע פון דער בע־פעלקערונג איז א שלעכטע און האלט זיך נאך אין פערערגערען. די ישועה, וואס מען דערווארט פון דעם „פערקלענערען דעם שטייער“, האט זיך ארויסגעוויזען פאר א צו קליינע (8 פראצענט), דאס זי זאל קענען משפיע זיין אויף א וועלכען עס איז ממשות'דיגען אופן אויף דער אויסבעסערונג פון דעם שווערען מצב.

ווייטער האט זיך די אינטערנאציאנאלע לאגע פון פוילען, אויף וויפיל דאס הויבט זיך אן אויפ־צוקלערען פאר איטליכען פרייען בעאבאכטער, אויך משמעות פערערגערט.

און צו די אלע צרות איז נאך צוגעשטאנען א פאליטישער קריזיס אין דער פארם פון א טיפען ריס, וואס איז ענטשטאנען צווישען דעם פארלאמענט און דער רעגירונג פון מארשאל פילסודסקי, דער דאזיגער ריס האט זיך אין א קורצער צייט אזוי פערטיפט, דאס וועגען איבערווארפען א בריק צווי־שען די מלחמה־פיהרענדיגע צדדים האט שוין מעהר קיין רייד נישט געקענט זיין. מען האט געמוזט „ווענדען זיך צום פאלק“, ער זאל ענטשיידען דורך וואהלען די פלוגתא.

אויף אזא אופן שטעהען מיר צייט א מאנאט שוין פאר וואהלען!

דער עולם בענעמט זיך אפאטיש און גלייכגיל־טיג צו די וואהלען. עס איז קיין וואונדער נישט. פריהער ביי די ערשטע וואהלען האט זיך געמערקט א געהויבענע, א זעהר געהויבענע שטימונג, בפרט אויף דער יודישער גאס. נאך די אלע געבערענטע צרות פון די אקופאציעס. אדער „בעפרייאונגען“, ווי די אקופאנטען האבען דאס גערופען, האט לסוף א שמייכעל געטון א „רוהיגער לעבען“. די אפ־טימיסטישע פאנטאזיע האט אנגעהויבען צוצוזאגען הרים וגבעות און מאלען שיינע בילדער: אנשטאט דעם גראבען ווילקיר, — א געזעצמעסיגען סדר; אנשטאט דעם פערווילדעוועטען אנטיסעמיטיזם — א בירגערליכע און א פאלקישע גלייכבערעכטיגונג; אנשטאט דאס ארויסטרייבען יודען פון זייערע ארבייטס־ווערקשטאטען — אלגעמיינע רעכט אויף ארבייט פאר אלע בירגער אן קיין שום חילוק נישט! א פערברידערונג, א גלייכקייט און א פרייקייט...

פון דעם דאזיגען אפטימיסטישען קוואל האבען געצויגען זייער יניקה די האפנונגען פון די ביז צום טויט פערמאטערטע ארימע מענשען. פון דעם דאזיגען קוואל האט געשטראמט די געהויבענע שטימונג פון די ערשטע וואהלען.

עס איז אבער געקומען דער אמת'ער, דער גראבער אומברחמנותדיגער לעבען און האט געמאכט א סוף צו די אלע קאנטאסטישע האפנונגען, האט זיי צוזייט און צושפרייט... די ביטערע ווירקליכקייט האט אנגעהויבען גראב, ווי איהר שטייגער איז, ארייבצוטרייבען דעם פוילישען מלוכהשאפטליכען און געזעלשאפטליכען לעבען אין די גרעניצען פון די מעגליכקייטען, וועלכע שטעלען זיך פאר אין דעם איצטיגען מאמענט.

אנשטאט די גרויסע עובדות — קלייניגע „ביש־טיקע“ דערגרייכונגען....

מענשען, וואס האבען קיין שום היסטארישע פערספעקטיווען נישט געהאט, ד. ה. כמעט אלע, האבען אראפגעלאזען די קעפ, זייערע אויגען האבען אויפגעהערט צו שטראהלען. אין הארצען האט זיך אויסגעלאשען די אויפלעבענדיגע און אויפמא־טערענדיגע האפנונג... א יאוש, א קאלטער, א וויסטמאכענדיגער פערקלויבט זיך אלץ טיפער אויף איהר ארט אין הארצען.

דער פריהערדיגער צו שטארק בעפליגעלטער, או זאומבעגרינדעטער, אפטימיזם האט איצטער א־רויסגערופען אין דער געזעלשאפט א שרעקליכע אפאטיע און א שעדליכען פעסימיזם, וועלכער איז על כל פנים אויך אומבעגרינדעט!

דאס לעבען פליסט זעהר לאנגזאם, אין מיטען צווישען דעם אפטימיזם און פעסימיזם...

א טך מענשען אין פוילען האבען דאס פא־פירעגדע קאנסטיטוציע־רעכט געהאלטען פאר אנ'־אמת'ן ווירקענדיגען רעכט און מען האט בעטראכט די פראגע פון דער גלייכקייט פון אלע בירגער כלפי דאס רעכט פאר א געלעזטע איינמאל פאר אלעמאל, פונקט אזוי ווי די פראגע פון פארלאמענ־טאריזם און דעמאקראטישען רעזשים בכלל.

ווען דאס לעבען האט בעוויזען, דאס די דאזיגע אלע שאלות מוזען נאך צוגעפאסט ווערען צום לע־בען און ברויכען זא געוויסע צייט, כדי פאקטיש פערענטפערט צו ווערען, האט זיך אנגעהויבען א פעסימיסטישער ויצעקו, אז די קאנסטיטוציע טויג נישט, אז דער סיים טויג נישט, אז דאס מוז אלץ אלץ פון גרונט אויס איבערגעמאכט ווערען און אז. וו. דאס הייסט אריבערווארפען זיך פון איין עקסטרעם אי ודעם צווייטען — די קאנסטיטוציע קען אפשר אין געוויסע פונקטען, אבער בשום אופן נישט אין די עיקר־יסודות, איבערגעמאכט ווערען; קיינע בעזונדערע ישועות קען דאס נישט ברענגען, דער „קריזיס פון פארלאמענטאריזם“, וועגען וועלכען מען רעדט אזוי פיל אין געוויסע דער עיקר ביי אויפגעשטאנענע מלוכות, איז ענטשטאנען דערפון, וואס די דאזיגע מלוכות זענען נאך נישט ראוי, זענען נישט דערוואקסען פאר אזא הויכען מלוכה־רעזשים, ווי דער דעמאקראטישער! עס מוז נאך פערגיין א לענגערע צייט, ביז די דאזיגע מלוכות וועלען זיך אויף דעם פארלאמענטארישען וועג ,און נאר אויף דעם וועג, אויפהויבען צו דעם, הויכען דעמאקראטישען רעזשים און דעמאקראטי־שען יושר!.... דער פארלאמענט מוז איינאיינעם מיט דער רעגירונג ארבייטען און לערנען זי אין דער ארבייט דעמאקראטיש צו רעגירען. בייטען די קאנסטיטוציע קען דא א סך נישט העלפען. דער עיקר מוז מען הויבען די קולטור און זאמלען נסיונות אין דער ארבייט.

מיר יודען, וועלכע זענען מעהר פאר אלעמען ענטוישט און בע'עוולט געווארען, מיר טארען זיך אין קיין עקסטרעמע — רעכטע אדער לינקע — ריכטונג נישט לאזען אריינשלעפען, ווייל אונז קען די אדער יענע פארטיי נישט העלפען, זי קען נישט און וויל נישט. מיר טארע וצווישען זיך קיין שארפע פארטייי־רייסעניש נישט דערלאזען, כל זמן מיר האבען אונזער גלייכבערעכטיגונג נישט בעקומען! ביז דאן מוזען די יודישע פארשטעהער איינאיינעם מיט זייערע מאסען קעמפען אומעטום, און בפרט נאך אין פארלאמענט, מיט א פעסט פעראייניגטען פראנט פאר יודישע נאציאנאלע און בירגערליכע רעכט!

און מיט דעמזעלביגען פעראייניגטען פראנט מוזען מיר מוטיק און ענטשלאסען געהן צו די וואהלען!

דר. יעקב ווינאדסקי.

„די בעדייטונג פון די כאלאציאזשעס“
ראמאן דמאווסקי וועגען דער יודען־פראגע אין פוילען
דער רעזערוואואר פון יודישקייט, דער פרומער קליינשטעטלדיגער יוד, ווערט אלץ קלענער און קלענער

אין דער „גאזעטא ווארשאווסקא“ דרוקט ראמאן דמאווסקי, דער אידעאישער פיהרער פון די ענדעקעס, א סעריע ארטיקלען א.נ. „די יודען־פראגע“. ער לעצטער ארטיקעל איז געווידמעט דער „בעדייטונג פון כאלאצאזש“, אונטער וועלכען דמאווסקי פערשטעהט די ברייטע מאסען יודען פון די קליינע שטעטלעך. אט וואס עס שרייבט וועגען זיי דער אידעאלאג פון דער אנטי־יודישער באיקאט־בעוועגונג.

„נאך דער פראנצויזישער רעוואלוציע. פון וועלכער עס הויבט זיך אן די שנעלע אייראפעאיזירונג פון די יודען, זענען די גרויסע יודען כמעט אלע ארויס פון די מערב־אייראפעאישע יודען. אבער זייערע פאמיליעס פערשווינדען גיך און אין דער מיט פון 19־טען יאהרהונדערט הערשען אויף דער אייראפעאישער ארענע כמעט אויסשליסליך יודען, וואס שטאמען פון דייטשלאנד. און אנהויב פון אונזער יאהרהונדערט הערשען זיי נאך, אבער שוין בעווייזען זיך און אלץ א גרעסערער צאהל פא־מיליעס פון פוילישער ערד, צוערשט פון פוזנער קאנט, דאן פון די מזרח־געביט (א. נ. ליטוואקעס), וועניג פון גאליציען, בעת דאס אמאליגע קאנגרעס־פוילען ווארט נאך אויף איהר ריי.

ביי אזא שנעלען אויסשטארבען פון דער יודישער עליטע און ביי דער נויטווענדיגקייט זי אהן אויפהער צו בענייען, זענען די פינסטערע פון אייראפעאישע איינפלוסען אפגעשניטענע מאסען אין פוילען, זענען אנ'אומגעהויער רייכער יאמאם פון כוחות, די איינציגע גאראנטיע, אז די יודען אויף דער וועלט וועלען נישט אומקומען.

אט דער ארימער יוד, וואס רעכנעהרט זיך זעהר שלעכט, וואס לעבט אין די ערגסטע היגיע־נישע בעדינגונגען, בעוויזט אבער ארויס א נשואל־דיגע לעבענס־פעהיגקייט, ער טעהרט זיך בעדיי־מענד בעסער פון די איבריגע ציוויליזירטע יודען. ער לעבט לויט די כללים פון דער גמרא, וועלכע זארגען קודם כל דערפאר, אז ער זאל זיך מעהרען. פון דער אנדערער זייט הייסען איהם די דאזיגע כללים לעבען איינגעהאלטען, האלטען איהם אפ פון פערשידענע מיספרויכען, פון וועלכע עס פער־היט איהם אויך זיין מאטעריעלע נויט. געשטיצט אויף די דאזיגע פארשריפטען, איז דער טיש פון זיין לעבען, נישט קוקענדיג אויף אלע זיינע נעגא־טיווע זייטען, אזעלכער, צו וועלכען פיל יודישע דורות זענען צוגעפאסט און אין וועלכען ער איז פעהיג צו עקזיסטירען. און דער דאזיגער טיפ ווערט נעענדערט, כמעט פאר א שנעלע ענטארטונג.

איז א רעזערוואואר פון יודישע כוחות פאר דער גאנצער וועלט, איז א גרייבען פון יודישקייט, וואס קאן נישט אויסשעהלען, אויב די יודען אויף דער וועלט דארפען עקזיסטירען.

דערפאר האט דער גורל פון דאזיגען יודענ־טום אזוי לעבהאפטיג אינטערעסירט די פיהרער פון יודישקייט און אויף דער ברייטער העלט־ארענע. דערפאר האבען זיי מיט קיין שום לאנד זיך אזוי פיל נישט פערנומען, ווי מיט פוילען...

דערפאר ווערט די אלץ וואקסענדע קאטא־סטראפע פון קליינשטעטלדיגען יודענטום אין פוי־לען פערשטאנען אלס די קאטאסטראפע פון גאנצען יודענטום און דאס גאנצע יודענטום, מיט זיינע פיהרענדע ספערען, שטרענגט זיך אן, זוכענדיג דערצו ארויסהילפס־מיטלען.

אזוי ווי דער מאדערנער בוי פון זירטשאפט־ליכען לעבען שלאגט קודם כל דעם קליינעם פער־מיטלער, דערפאר בעטיהט ער זיך צו פערזאדלען אין א סוחר אדער האנדווערקער. און א גרויסער מאס נעלינגט דאס איהם אין דער לעצטער צייט. אויפ'ן געביט פון האנדווערק האבען די יודען אין אונזערע שטעטלעך געמאכט בעדייטענדע פארט־שריט. נישט אין א קליינער מאס א ראנג אונזער שטייער־קדוסיסטעם, האט דער אומזאץ־שטייער אונ־טערגעהאקט דעם העכערען בעל־מלאכה, און דעם פאל דעם פוילישען.

אבער די צוקונפט אין דער היניגער שטעלט זיך נישט פאר ווי צום בעסטען. דאס איבערבע־פעלקערטע פוילישע דארף מוז וואס מעהר זיין איהרע ארויסשיקען אין שטאט אריין... דערפאר איז דער יודישער סוחר און האנדווערקער אויס־געשטעלט אויף אנ'אלץ שטארקערע קאנקורענץ פון פוילישען סוחר און האנדווערקער, וועלכער האט אין אט דער קאנקורענץ נישט איין שוואכע זייט, אבער ווען עס העלפען דער שטייגענדער בע־וואוסטזיין פון דער געזעלשאפט, אז מ'דארף אונ־טערשטיצען די אייגענע געגען דעם פרעמדען עלעמענט.....

פון דער אנדערער זייט אונטערליגט דער יוד וועלכער וואקסט אריבער די מדינה פון א געווע־ליכען פערמיטלער אדער קליינעם געשעפטער, אלץ מעהר דעם קולטורעלען איינפלוס פון דער סביבה, דער אייראפעאישער השפעה. עס ווערט אין זיין בעוואוסטזיין אפט א שטארקערער יוד, ווי ער איז געווען, ער בעפעסטיגט זיך אין זיין יודישקייט, מיט דער הילף פון דער יודישער פרעסע און דורך אנטייל אין יודישע ארגאניזאציעס, ער ווערט צום מייסטענס א ציוניסט. אבער אט דער יודישער בעוואוסטזיין זיינער שטיצט זיך שוין איז א בעדייטענדער מאס אויף אנדערע יסודות, אויף דער נאציאנאלער אידעע, וואס איז געבארגט אין אייראפע, בעת גלייכצייטיג ווערט אפגעשוואכט זיין גמרא'דיגע ארטאדאקסיע.

... „דער רעזולטאט איז קודם כל, אז ער הויבט זיך אן ווייניגער צו מעהרען“.

פערדרוקענדיג זיך ווייטער אויפ'ן פוילישען געלעהרטען און סטאטיסטיקער וואסיוטינסקי, ווייזט אויף דמאווסקי, אז די בעפעלקערונגס־צאהל פון די יודען ווייזט ארויס אנ'אונאויפהערליכע טענדענץ זיך צו פערקלענערען, און דאס דערפאר, ווייל עס פאלט די צאהל פון ארטאדאקסישע יודען.

ליטווישער אויסערן־מיניסטער זאוניוס

דאס קליינשטעטלדיגע יודענטום פון פוילען צו די קלאגען וועגען זיין [illegible]

ניַיער פאלקסבלאט

דאס לאָדזער לעבען

ניַיער פאלקסבלאט

סעפטעמבער
זון-אויפגאַנג 5.26
זון-אונטערגאַנג 5.28

זונטאג
28
ו
תשרי תרצ"א

רעגולאַציעס, פּראָלאָנגאַציעס, באַנקראָטען
טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס-געריכט

די פירמע „אַדאָלף ראָזענטאַל" און איהר אינהאַבער עדוואַרד עפּשטיין (נאַרוטאָוויטש 18) זיינען ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט לויט דער ביטע פון עדוו. עפּשטיין. די פירמע, וואָס עקזיסטירט לוקסוס-אַרטיקלען האָט פיל גליטען אין די לעצטע 3 יאָהר און האָט פערלוירען איהר גאַנצען קאַפּיטאַל.

דאָס געריכט איז די ביטע נאָכגעקומען און ערקלערט די פירמע פאַר באַנקראָט פונ'ם 24. סעפּטעמבער 1930 י.

* * *

אין אויגוסט האָט זיך די פירמע „ו. לוב און סקי און יאַקובאָוויטש" פאַבריק פון וואָלענע און האַלב-וואָלענע אויסאַרבייטונגען פּעטריקאָווער 80 זיך געווענדעט וועגען פּראָלאָנגירען איהר די צאָה-לונגען. דאָס געריכט איז די ביטע נאָכגעקומען און האָט ערקלערט אַ פּראָלאָנגאַציע פון די צאָה-לונגען אויף 3 חדשים פון 26 סעפּטעמבער 1930.

* * *

די פירמע „פּיאָטר קאָבער און זוהן" פּיעטרי-קאָווער 104 איז לויט די ביטע פון איינענטימער ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט. די פירמע האָט בעזיצט אַ וועבעריי און צווירנעריי און האָט צוליב די שלעכטע געשעפטען געשלאָסען איהר בילאַנס אויפ'ן 1. יאַנואַר 1930 מיט דער סומע 169,242 זל. דערביי איז דער אַקטיוו געווען 89.086 זל.

די אינהאַבער פון דער פירמע זיינען בע-שטימט געוואָרען אונטער פּאָליציי-אויפזיכט. נאָך אַ'פּעלאַציע איז די אויפזיכט אָפּגעשאַפט געוואָ-רען. 33 קרעדיטאָרען האָבען געמעלדען זייערע תביעות אויף 118,631 זל. צווישען זיי – פּריווי-ליגירטע אויף 59,540 זל.

דעם 11 סעפּטעמבער איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען. די פירמע האָט פאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 10 פּראָצ. פון די חובות און 3 ראַטעס יעדען האַלבען יאָהר. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז איזאַאַק וויינשטאָק (אַגראָדאָוואַ 66) ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט און ס'איז פעראָרדענט געוואָרען איהם צו אַרעסטירען. דער באַנקראָטירטער האָט זיך געהאַנדעלט וועגען ערטיילען איהם אַ גלייט-בריף אויף אַ חודש.

דערביי האָט ער ערקלערט, אַז ער האָט פאַר זיין שוואָגער ווערדיגער אויסגעשטעלט טובה-וועק-סלען אויף 30.000 זל. די וועקסלען זיינען פּראָ-טעסטירט געוואָרען און אַזוי ווי ווערדיגער איז אינצווישען ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט האָט מען זיך געווענדעט צו איהם. טראָץ דעם, וואָס ער האָט צוגעשטעלט אַ מעדיצינישע צייגניש וועגען קראַנקהייט, איז דאָס געריכט זיין וועגדונג נישט נאָכגעקומען און קיין גלייט-בריף נישט אַרויסגעגעבען.

הכנות צו די וואַהלען אין סיים און סענאַט

(2) נעכטען האָבען זיך אין שטאָט בעוויזען צוגאַבּ־פּלאַקאַטען וועגען

נעענדערטע אַדרעסען

פון די וואַהל־ראַיאָנען:

דער לאָקאַל פון דער קאָמיסיע 27 וועט זיך געפינען אויף לאַנגעוויטשאַ 27, און לאָקאַל פון קראַנקענקאַסע. קאָמיסיע 28 — אין לאָקאַל פון דער פאָלקס־שול, פּראַנציסקאַנער 13. קאָמיסיע 56 — אין לאָקאַל פון דער פאָלקס־שול, זאַכאָדניאַ 25

(ב) נעכטען זיינען אין די לאָקאַלען פון די וואַהל־ראַיאָנען געוואָרען

אויסגעלעגט די וועהלער=רשימות

אינ'ם ערשטען טאָג איז די פּראָקוען אין די וואַהל־ביוראָס געזען ווער אַ קליינע, אַז אין נוגע ביוראָס איז קיינער נישט געקומען. אַ חוץ די פערטרעטער פון פּאַרטייאישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען נאָכקאָנטראָלירט זייערע ביטגלידער, וואָס בנוגע זיי האָט מען געהאַט אַ ספק, צי זיי זיינען אַריינגעטראָגען געוואָרען אין די רשימות. די רשימות וועלען אויסגעלעגט זיין 14 טאָג, ד. ה. ביז'ן 11. אָקטאָבער.

(א) אונטער'ן פאָרזיץ פון ריכטער האַרוויץ־קאַראַטקעוויטש איז פאָרגעקומען אַן אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון דער קרייז־וואַהל־קאָמיסיע נומ. 13. אויף דער זיצונג זיינען בעטראַכט געוואָרען די מענדאַטען פון 54 מיטגלידער און די סאָמיסיעס, אַז

מ'זאָל זיי בעפרייען פון זייערע פליכטען

צוליב קראַנקהייט א. אַנד.

די קאָמיסיע האָט בלויז בעפרייט 8 פּערזאָן די איבריגע ענטשיאָ ווינגעפאָדערט געוואָרען צו פעווכען די קאָמיסיעס. 6 פּערזאָן לדרוויט שאַר־צאַווסקי, ליפּע גאַנעק, יחיאל אייזענבערג, אברהם לאַנגנפּוס, זינטינג גאָליטסקי און יגמאַן מאַר־גענשטערן

זענ־ן בעשטראָפט געוואָרען

מיט געלד־שטראָפען פון 100 ביז 200 זל. פאַר אָפּזאָגען זיך אָנצונעהמען דעם אַמט פון אַ קאָ־מיסיע־מיטגליד. אַ פאַל פון וויינערע אָפּזאָגע־ניך, קענען זיי בעשטראָפט ווערען ביז 1000 זל.

(ב) אין שטאָט האָבען זיך שוין בעוויזען די ערשטע אויפרופען פון צענטראַלען.

די כאַרעקעס טרעטען אַרויס מיט אַ זעלבסט־שטענדיגער איגענער ליסטע.

(2) אין וואַרשאַ וועט היינט פאָרגעקומען אַ זיצונג פון הויפּט־ראַט פון פּ.פּ.ס., וואו מ'וועט פעסטגעשטעלט ווערען די קאַנדידאַטען־ליסטעס צום סיים און סענאַט אין גאַנץ פּוילען, צ. אַנד. אויך אין לאָדז און לאָדזער פּאַוויאַט. צו דער זי־צונג פאָהרען אַרויס פון לאָדז וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, לאָוניק פּירטאַל און באַרטשינאַוסקי.

די וואַהל־אַקציע פון „בונד"

נעכטען, 3 נאָכמ. איז אין זאַל „איראַפּסקי" נאַרוטאָוויטש 17, פאָרגעקומען דער ערשטער פאַר־וואַהל־מיטינג פון „בונד". פאַלד, ווי דער זאַל איז פול געוואָרען, האָט פּאָליציי אָפּגעשלאָסען דעם איינגאַנג צום לאָקאַל און די פערזאַמלטע אויפ'ן הויף האָבען געמוזט אַוועקגעהן.

אַ צווייטע פערזאַמלונג איז פאָרגעקומען אויף סוואָלסקע — גייערס ישראַן, אויך דאָרט איז דער זאַל געווען איבערפולט. רעפערירט האָבען די ראַטמענער: י. ליכטענשטיין, ש. מילמאַן און ס. נוטקעוויטש.

אָנגעקומען האָבען אין דער נאַכט פון פרייטאָג אויף שבת אַראָפּגעריסען פון די בונדיש־פּלאַקאַטען, אַרויסגעגעבען הערוויך וואַהל־אויסגעבעטען פון „בונד" אין לאָדז. דער עקזעקוטיוו פון בונדישען וואַהל־קאָמיטעט האָט אָנגענומען שריט, אַז עלכע אַקטען זאָלען מעהר נישט פאַרקומען.

לאָדזער יודישע האַנדווערקער
וועגען די וואַהלען צום סיים און סענאַט

דאָנערשטאָג אין אָוענד איז אין דער האַנד-ווערקער-צענטראַלע (פּאָלודניאָוואַ 4) פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון 26 האַנדווער-קער-פעראיינען און צעכען. די קאָנפערענץ האָט בעהאַנדעלט 2 פראַגען: די שטעלונג צו די בע-פאָרשטעהענדע וואַהלען אין סיים און סענאַט און וועגען בעטייליגען זיך אין דער זיצונג פון עקזע-קוטיוו פון האַנדווערקער-פערבאַנד אין פּוילען, וואָס קומט פאָר היינט, זונטאָג אין וואַרשאַ.

אַרום די פראַגען האָט זיך אַנטוויקעלט אַ זעהר שטורמישע וכוח, וואָס האָט זיך פערצויגען ביז נאָך 2 אַ זייגער ביינאַכט. אין דער דיסקוסיע האָבען זיך די גרעסטע צאָהל רעדנער אַרויסגעזאָגט פאַר דער שאַפונג פון אַן אַלגעמיינעם יודישען בלאָק, אין וועלכען די האַנדווערקער זאָלען בעקו-מען זייער רעפּרעזענטאַנץ.

קיין בעשלוס אָבער אין דער פראַגע איז נישט אָנגענומען געוואָרען.

אין דער פראַגע וועגען אָנטיילנעמען אין דער זיצונג פון עקזעקוטיוו האָבען זיך די מיינונ-גען געטיילט. אייניגע האָבען געהאַלטען, אַז צוליב דעם, וואָס די עקזעקוטיוו האָט אויסגעשלאָסען אַ רייהע טיכטיגע מיטגלידער, וואָס האָבען גרויסע פערדינסטען פאַר דער יודישער האַנדווערקער-בעוועגונג זאָל מען אַלס פּראָטעסט אין דער זי-צונג זיך נישט בעטייליגען.

אַנדערע ווידער האָבען געהאַלטען, אַז מ'דאַרף צו דער זיצונג יאָ פאָהרען און אויף דער זיצונג פאָדערן, אַז מ'זאָל די אויסגעשלאָסענע צוריק אַריינכעמען אין פערבאַנד.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז ס'זאָל פאָהרען איין פאָרשטעהער פון די לאָדזער האַנד-ווערקער. דער פאָרשטעהער זאָל אויף דער זיצונג אין נאָמען פון די לאָדזער האַנדווערקער פאָדערן, אַז דער-בעשלוס וועגען אויסשליסען די האַנדווער-קער-טוער זאָל צוריקגעצויגען ווערען און אויב זיין פאָדערונג וועט נישט ערפילט ווערען, זאָל ער פערלאָזען די זיצונג.

עס האַלט טאַקי ביים בעשטימען אַ רעגירונגס=
קאָמיסאַר אין לאָדזער מאַגיסטראַט

(2) זייט עטליכע טעג ווערען אין לאָדז פער־שפּרייט קלאַנגען, אַז דער שטאָט־ראַט וועט פונאַנ־דערגעלאָזט ווערען און ס'וועט בעשטימט ווערען אַ רעגירונגס־קאָמיסאַר, קיינער פון די מאַסגעבענדע פערזאָנען האָט אָבער אונז נישט געקענט וועגען דעם ענין געבען קיין שום אָפיציעלע אויפקלערונגען איצט טיילט מען אונז מיט אַז קיין וואַרשאַ זע-נען אַרויסגעפאָהרען געוואָרען דער געוועזענער דע-פוטאַט ראַטמאַן וואַשקעוויטש און דער לייטער פון דער אַפּראָוויזאַציע אָפּטיילונג ביי ציר וואָיעוואָדז־טווע ה' לאַדעוווסקי. דער דאָזיגער אַרויספאָהר קיין וואַרשאַ זאָל שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיטן בעשטימען אַ קאָמיסאַר אין לאָדזער מאַגיסטראַט און אייגער פון די צווי זאָל טאַקע בעשטימט ווערען אַלס קאָמיסאַר.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי אין לאָדז

פרייטאָג איז געווען אין לאָדז דער אינעי-ן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, וועלכער האָט אָדורכגע-פיהרט אַן אינספּעקציע אין די וואָיעוואָדישע אַמ-טען און אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן וואָיע-וואָדע יאַשטשאָלט וועגען אַקטועלע ענינים.

אין אָוענד איז דער מיניסטער צוריקגעפאָה-רען קיין וואַרשאַ.

אַקציע וועגען הנחות ביי פער-לעגענע שטייערן פאַר האַנדווערקער

(2) דער קאָנגרעס פון די האַנדעלס-קאַמערן, וואָס איז פאָרגעקומען אין לעמבערג אָנהויב היינ-טיגען חודש, האָט זיך אַרויסגעזאָגט פאַר דעם, אַז פאַר פערלעגענע שטייערן זאָל מען רעכנען שטראָף 12 פּראָצענט אַ יאָהר און פאַר פּראָלאָנ-גירטע צאָהלונגען 8 פּראָצ. און פאַר עקזעקוציע קאָסטען זאָל גערעכענט ווערען 2 פּראָצענט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט זיך די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער געווענדעט צו דער האַנדווערקער קאַמער אין וואַרשאַ, זי זאָל אַלס רעפּרעזענטאַנטין פון די האַנדווערקער-קאַמערן אין פּוילען מאַכען שריט, אַז די הנחה זאָל גילטען אויך פאַר האַנדווערקער.

היינט קומט פאָר אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג

נאָך אַ לאַנגען איבעררייס קומט היינט פאָר אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

בעשטעטיגט דעם קהלה-בודזשעט

נעכטען האָט דער פּרעזעס פון דער יודישער קהלה אין לאָדז ה' מינצבערג בעקומען אַ מיטטיי-לונג פון בילדונגס-מיניסטעריום, אַז דער בודזשעט אויפ'ן י. 1930 וואָס די קהלה-פערוואַלטונג האָט צוגעשיקט איז בעשטעטיגט געוואָרען אָהן ענדערונג.

ווי בעקאַנט איז דער בודזשעט דורך דער קהלה-פערוואַלטונג איבערגעשיקט געוואָרען צום בעשטעטיגען אָהן דער בעשטעטיגונג פון קהלה-ראַט.

פערזענליכעס

(2) דער לאָדזער שול-קוראַטאָר גאַדאָמסקי איז אַרויסגעפאָהרען אויף אַן אינספּעקציע פון לאָדזער שול-קרייז אויף עטליכע טעג.

די לאָדזער איינוואָהנערין פרל. פאַלאַ גערווירץ האָט געענדיגט דעם ווילנער אוניווערסיטעט, בע-קומענדיג דעם טיטול ד"ר מעדיצין.

פינאַנץ-אַמטען ווערען איבער-געטראַגען אין נייעם בנין

מאָרגען דעם 29 סעפּטעמבער ווערען די פינאַנץ-אַמטען איבערגעטראָגען אין נייעם בנין אויף אַל. קאָשטשושקי 83.

דאָס איבערציהען וועט דויערן אַנ'ערך 8 טעג. די אַמטען וועלען אָבער אויך טעטיג זיין אין דער גאַנצער צייט. מאָרגען וועט איבער-טראַגען די ערשטע און פיערטע אָפּטיילונגען.

לכבוד יום=טוב

עמפּפעהלט דער געעהרטער קונדשאַפט די ערשטע חוועלע פון די לעצטע און נייעסטע קאָסמעטיק פון פּאַריז

די גוט=בעקאַנטע פּערפומעריע

J. DRUKIER

Zawadzka 5, tel. 175-92

וועלכע איז פערזעהן מיט דעם רייכסטען אויסוואַהל טואַלעט-זייפען, פודערן, פּערפומען, קעלנישע בלומען-וואַסערן א. אַנד. אַלעס צו געניע פאַבריקס-פּרייזען.

בעמערקונג: ווער עס בעזוכט מיין פּערפומעריע, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונדע. ∴ ∴ ∴ פאַר אַנגראָסיסטען — בעדייטענדער ראַבאַט.

ווי אזוי די ראטשילד'ס געהען אין שוהל אריין

פון ב. פראנק

ראטשילדס שוהל אין פאריז האט בעקומען איהר תקון. דאס איז דער גרעסטער טאג פון יאהר. יום הכפורים. נישטא די חלב ליכט פון דער שוהל און די קליינע יודישע שטעטלעך, נישטא דער רעליגיעזער עקסטאז פון יענע אלטע יודען, נישטא דער מעטליכער כרחן פון די אמאליגע יודישע אויגען, אבער די שוהל איז ערנסט, פערטראכט, נאכדענקעריש. די גרויסע שוי־ע לוסטערס גיסען פון זיך אראפ ים'ען ליכט און די גאנצע שוהל איז פערגאסען אין א בלענדענדער ליכט. כמעט טאג־ליכט.

היינט האבען זיי זיך דערמאנט, אז זיי זענען יודען. פערמאכט די קלייטען, אפגעשטעלט די רעדער פון דער בערזען צוליב הרך ארץ פאר ראטשילדען — און אוועק אין שוהל אריין. צי געדאווענט פון מחזור צי נישט, אבער איבערגעפרישט די נשמה, די איבערגעגאסען אויף איין טאג פון וואכעדיגקייט צו יום טוב'דיגקייט.

* * *

די שוהל איז פול. אויסגעפוצט ווי אין דער אפערא, קומט דער עולם אין דער פריה אין שוהל. שווארצע, געפרעסטע קליידער. ווייסע בלאנקענדע וועש. צילינדערס. פיל צילינדערס. און געהט א ראב דער היזכער אריסטאקראטישער צילינדער פון קאפ, בלייבט אויף זיין ארט א קליין קעפעלע — א יארמולקע, וואס האט פיל ווענינער פרעטענציעס ווי דער גאוה'דיגער אבער נאבעלער צילינדער.

שעהן און מאיעסטעטיש אייראפעאיש איז די שוהל פון די דע לא וויקטואר. אין אלגעמיין הערשט דארט דער גייסט פון דער קאנסיסטאריע, אבער זי איז אויך נישט פערשלאסען פאר'ן אשכנזישען גייסט, וועלכער קומט דארט אריין פון צייט צו צייט.

דער ווער איז נאך דארט געבליבען אזוי פארפולער און בעליבט ווי דער פוילישער חזן לאזור, וועלכער איז געשטארבען ארומגערינגעלט מיט א לעמענס ליבשאפט און אכטונג? געלאזט האט דער פוילישער חזן א סך טראדיציאנעלע מוזיק, חסידישע שמחת תורה טענץ. און דער געטליכער חזי פעהר, פון וועלכען מ'דערצעהלט זיך נסים ונפלאות — איז ער דען נישט געווען א רוסישער יוד?

געזאגט האט מען וועגען זיין שטימע: „אויבען איז ער דער בעסטער טענאר און אונטען — דער בעסטער באס!" און האט ער געעפענט זיינע האניג ליפען האט ער ממש געפאנגען מענשליכע הערצער.

ביז'ן היינטיגען טאג זאגט מען יום כפור צוויי מאל „כל נדרי" אין וויקטואר שוהל און דער טאר ענטפערט צום דריטען מאל מיט א כל נדרי.

* * *

און צווישען די אלע דאזיגער פון די דע לא וויקטואר זוכט מען תמיד „זיי".

מ'דארף נישט פרעגען וועמען.

די פאמיליע ראטשילדס.

פאראן ערמאנד דע ראטשילד — דער „נדיב הידוע" קומט נישט מעהר אין וויקטואר שוהל. זיין טיפער עלטער ערלויבט איהם נישט מעהר צו מאכען אזא וועג צו פוס און פאהרען וויל ער מן הסתם נישט. און ער ביים גוטען געזונד — דאווענט ער אין פולאן, וואס איז זעהר נאהענט צו זיין רעזידענץ־שלאס.

3 אינסטינקטיוו ציהען זיך די אויגען צום בעלעמער. דארט זיצט די גרעסטע גייסטליכע יודישע אריסטאקראטיע. דא, אביסעל אריינגערוקט אין דער זאנגע, זיצט אין זיין ווייסען קיטעל דער גראן ראבען איזראעל לעווי. קיינמאל זעט איהר איהם נישט וועהן אזוי אויסגערוהט און ליכטיג, ווי יום כפור. זיין נשמה איז שטראהלענד. פון דער צווייטער זייט זיצט דער גראן ראבען דע פאריז דרייפוס, ושוליען וויל — ווייצע גראן ראבען אין ראבינער ליבער, רב פון דער שוהל.

אויפ'ן בעלעמער זיצען אויך עדואר און ראבער ראטשילד.

עדואר איז שוין אביסעל געבויגען. יודישליך, מאגער און לייכט פערעלטערט. דאס איז בארא ראטשילד, וואס פיהרט אן מיט דער פאריזער גאיר פאהן.

זעהר א נאבעלע פיגור איז באראן ראבער. א הדרת פנים. יודישע איידעלקייט. א מענש וואס איז געבוירען געווארען געפאלגט צו יערע. און עס שיינט, אז די אויטאריטעט קומט צו איהם נישט מחמת ער איז א ראטשילד, נאר וויל ער איז געבוירען געווארען מיט דעם, ווי ליכט ווערט געבוירען מיט שטראהלען, א מענש ווערט געבוירען מיט אויטאריטעט ווי מ'ווערט געבוירען מיט אנדערע מעלות. הויך, שלאנק נאבעל. זיין הדרת פנים רופט ליבע, געהארכזאמקייט. און צו זיין ענוה איז נישטא קיין גרעניץ. ער ווייס, אז ער דארף נאר א מאך טון מיט'ן קליינעם פינגע־ל געהארכט צו ווערען, אז ער דארף נאר א מורמעל טון מיט די ליפען, אז הונדערטער, הונדערטער מענשען זאלען זיך בעוועגען לויט זיין וואונש, ער ווייסט, אז זיינס א ריהר לאזט געהן אדער שטעלט צפ קאלאסאלע מאשינען — ער ווייסט דאס אלץ און טראכט דעם — אפשר דערפאר שאקי אליין — איז ער בעשיידען, כמעט ווי א קינד. זיי די גאנצע משפחה ראטשילד — און דאס איז דער סוד פון זייער גרויסקייט — האט ער פיינט רעקלאמע, טאראראם, כבוד.

און בעת קריאת התורה, ווען באראן ראבער ווערט אויפגערופען בוגט זיך צו איהם צו דעם בעל קורא און „אנאנסירט".

בעבור שנדר...

אלע הערען אויפמערקזאם צו. באראן ראבער וועט דאך עפעס ארויסווייזען זיין ברייטקייט. דער באראן האלט אבער פון „מתן בסתר". זאגט ער עפעס שטיל און רוימט אריין דעם בעל קורא, אז ער זאל זיין נדר אזוי נישט אויסשרייען.

די ראטשילדס זענען נישט קיין ניי אויפגעקומענע נגידים און זוכען נישט, אז מ'זאל פון זיי רעדען.

די ראטשילדס קומען יום כפור אין דער פריה און געהען נישט ארויס א גאנצען טאג פון דער שוהל, ביז נאך נעילה.

מועהט אויך דעם רעפוטאט מארים דע ראטשילד, וואס האט גרויסע פאליטישע אמביציעס.

אין די דע לא וויקטואר איז מען צוויי מאל מזכיר נשמות יום כפור, נאך קריאת התורה פאר מוסף. דאן האלט דער גראן ראבען א רעדע און איז מזכיר נשמות אלע יודען פון דער וועלט, אוי בערהויפט שטעלט ער זיך אפ אויף די, וועלכע זענען געפאלען בעת דער מלחמה פאר פראנקרייך.

דאס צווייטע מאל איז ער מזכיר נשמות צווישען דער צווייטער קריאת התורה און מנחה. דא איז דער גראן ראבען מזכיר אלע געשטארבענע רבנים פון יאהר און די געשטארבענע פון דער משפחה ראטשילד, וועלכע האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייערע פילאנטראפישע שאפונגען.

ביי דער הזכרת נשמות קומט צו נאך א ראטשילד. דאס איז דר. האנרי דע ראטשילד, דער דראמען שרייבער, דער וועלכער צייכענט „האנרי פאסקאל". דאס איז דער איינציגער מאמענט, ווען ער קומט אין שוהל. נישט א מינוט פריהער, נישט א מינוט שפעטער.

ער קומט אפגעבען כבוד די געשטארבענע פון זיין בעריהמטער משפחה און געהט אוועק.

זיין זוהן זשעמס בלייבט אבער. ער איז פרעמער פון זיין פאטער. זשעמס איז שוין א טאטע פון 2 קינדער, כאטש ער איז נישט עלטער פון 25 יאהר. ער איז אויך א ענערגישער טוער פאר יודישע זאכען. זיין יונגע פרוי, מאדאם זשעמס דע ראטשילד, בעשעפטיגט זיך זעהר מיט די יודישע קינדער פון פירסטען בעצירק. מ'זעהט זי שבת נאכמיטאג אויף פלאץ דע וואזש אין יודישען קינדער־היים.

און ווען דער גראן ראבען איז מזכיר נשמות די געשטארבענע פון דער משפחה ראטשילד איז אין שוהל שטיל ווי אין אג'או'ער. די גאנצע משפחה שטעהט אויף. ווי די געשטארבענע וואלטען אריינגעפלויגען אין שוהל. ווי זייער נשמה וואלט געפלאטערט אויף די קעפ פון די מתפללים.

פאראן ראבער שטעלט אויף זיין הויכע און שעהנע פיגור. נאכ'ן פאטער הייבען זיך אויף זיינע קינדער, מיט דער גרעסטער אכטונג. אלע ענען זיי געקומען אין שוהל. אלע אנגעטאן אין צילינדערלעך. אלע אונטער די צילינדערלעך — יארמולקעס.

אלע גלויבען זיי אין דער הייליגקייט פון טאג, אין דער גרויסקייט פון מאמענט.

און אז דער גראן ראבען מזכיר איינם נאכ'ן צווייטען די נעמען פון זייערע גרויסע זיידעס, וואס האבען ווייטער געצויגען דעם זיידענעם פאדים פון די ראטשילדס, ווערען זיי ביי זיך גרעסער, העכער, שמאלצער.

און דער שעהנער הדרת פנים'דיגער באראן ראבער קוקט אן זיינע קינדער מיט זיין ווייכען פאטער־בליק און בענשט זיי שווייגענדיג. זיין האריץ שמעלצט זיך פאר גוטסקייט און גליק.

אט די גאנצע עדה יודען וואס טוענט זיך אזוי אין דער „הזכרת נשמות" פון די ראטשילדס, וואס האט פון דער ראטשילד פאמיליע געמאכט א סימבאל, א שילד, בינדט איהם נאך מעהר צו די יודען, וועלכע זענען מוחל יענע עשירות בתנאי, אז מען זאל עס אויסקויפען מיט מעשים־טובים, מיט צדקה.

שלאס שטערנבערג

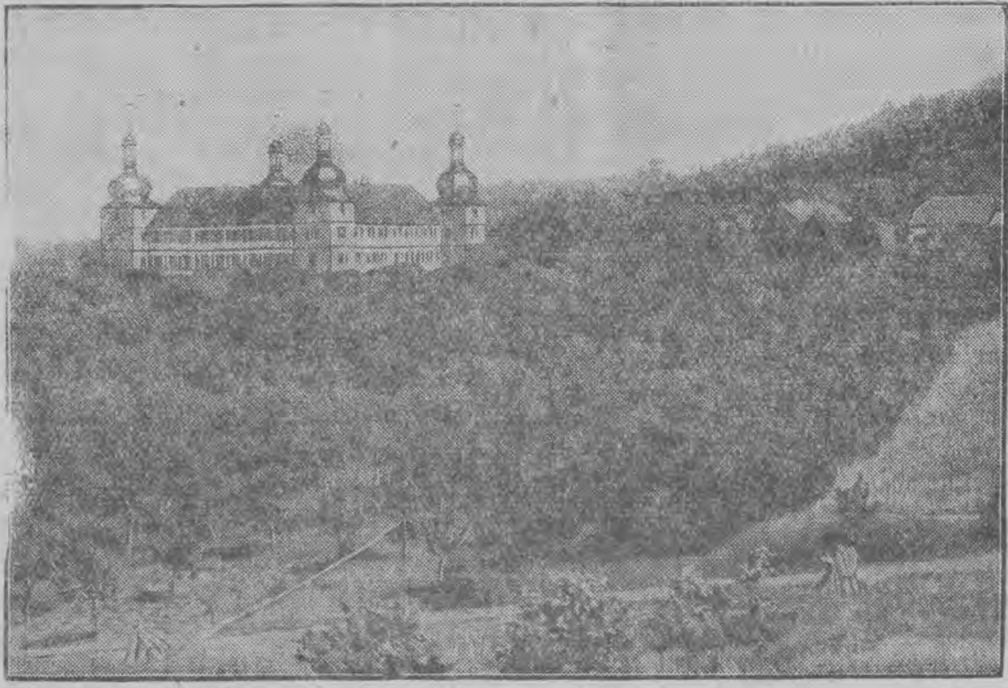

דאס מאנעווערס־קווארטיר פון פרעזידענט הינדענבורג בעת די לעצטע גרויסע מאנעווערס.

מלחמה און עראטיק

דייטשער מלחמה־ראמאן וועגען דער יודישער ווילנע

צו די צעהנדליגער און צעהנדליגער גוטע, שלעכטע און מיטעלמעסיגע ביכער וועגען דער וועלט־מלחמה איז לעצטענס צוגעקומען נאך איינער א בוך (מען קען זאגען א מיטעלמעסיגער), וועלכער איז געווידמעט ספעציעל דער טעמא: „מלחמה און עראטיק" ארער, ריכטיגער געזאגט, — מלחמה און ווייבער.

אויף דער דאזיגער ספעציעלער טעמע איז אין דער מאדערנער קריגס־ליטעראטור נאך גאנץ ווייניג געשריבען געווארען.

אפילו רעמארק האט אין זיין וועלט־בערי־טע, „אויפן מערב־פראנט נישטא קיין נייעס", דאזיגע טעמא בעריהרט נאר אגב אורחא אין ע... ווארייש.

איז געקומען איצטער דער בעקאנטער דייטשער ראמאניסט ארנאלד אוליץ און אנגעשריבען א ראמאן פון גאנצע 250 זייטען, וועלכער בעשעפטיגט זיך דורכאויס מיט דער ווייבער־פראבלעם בעת דער וועלט־מלחמה.

פאר דעם יודישען לעזער איז דער דאזיגער ראמאן בעזונדערס אינטערעסאנט, וויל ער שפילט זיך אפ אין ווילנע און אזוי־ארום בעקומען מיר א געוויסע פארשטעלונג פון דעם, ווי אזוי ווילנע האט אויסגעזעהען אונטער דער דייטשער אקופאציע.

דער ראמאן גופא טראגט דעם נאמען פון זיין הויפט־העלד „ווארבס", וועלכער סימבאליזירט מיט זיך דעם אויסגעשפראכענעם דייטשען יונקער, דרעד־סירט פון קאפ ביז די פיס, טעמפ, עגאאיסטיש, קליינבירגערליך און ברוטאל.

דער הויפט־פאטאס פון דעם דאזיגען ווארבסאן איז די בלינדע שנאה זיינע צו דעם פרויען־מין. „די פרוי — טענהט ווארבס — איז פאר דייטש־לאנד געפעהרליכער, ווי פראנקרייך און רוסלאנד צוזאמענגענומען, וויל די פרוי איז דורכ־אוים תאוה'דיג אפילו חוה און נדעו איז שוין געווען אזא! און ווי קען זיך פאחען תאוה און פליכט געפיהל, תאוה און פאטערלאנדס־ליבע, תאוה און קריגערישקייט, תאוה און זיג".

אין ווארבס איז זיכער, אז אויב דייטשלאנד וועט אומקומען, וועט עס זיין נאר צוליב דער פרוי, וועלכע האט שלמיש אנגעהויבען נאכמאכען דעם מאן: שערען די האר, רויכערען סיגארעטלעך און ארויסשטופען דעם מאן פון אלע זיינע מענערישע פאזיציעס.

אט האט מען שוין ביי איהם אין שפארקאסע וואו ער איז דירעקטאר, מאביליזירט אלע זיינע יעקס אנגעשטעלטע און אנשטאט זיי אוועקגעזעצט יעקס געשוירענע, קורץ בעקליידעטע מיידלעך. וואס דארפען, הייסט עס, פיהרען די ביכער, ציילען דאס געלד און טון מעהרערע אנדערע פערנאנטווארט־ליכע מלוכה־ארבייטען, וואס נאר מאנסבילען זענען ־ערצו בערופען.

קראפירט ער, דער ווארבס פון זיינע ווייבערישע בעהעלפערינס און לאזט אוים דעם כעס זיינעם צו דער ווייב זיינער, עמיליע, מיט וועמען ער לעבט מעשה מאן נאר איין מאל אין יאהר — און ניטעל.

און ווארבס דערפרייט זיך, ווען אויך ער ווערט סוף־כל־סוף מאביליזירט אלס אפיציר, וויל ער שטענס וועט ער פטור ווערען פון די זעקס מיידעלעך, וואס מען האט איהם אריינגעזעצט אין דער שפאר־קאסע און צווייטענס וועט ער דאך אזעלן אויפן פראנט, וואו עס געפינען זיך לויטער מענער און ער איז גרייט אפילו אוועקצולייגען זיין קאפ פאר דעם קעניג און פאטערלאנד, אבי נאר צווישען מענער און מלחמה־לייט.

ווי גרוים אבער ווערט זיין אנטוישונג און פערביטערונג, אז שוין אונטערוועגס צום פראנט — הערט ער זיך, אז די גאנצע ארמעע אנהויבענדיג פון די גענעראלען ביז צו די פשוטע סאלדאטען איז פערפעסטעט פון דער ווייבער־קרענק.

יעדער איינער, וואס טראגט נאר א וועלכע נישט איז מאנדיר האלט אין זיין טרוימען און רייד רען פון ווייבער.

— „מיינע הערען! — שרייט אים איינער א בעטרונקענער גענעראל, וואס זיצט אין איין וואגאן מיט ווארבסן און אנדערע אפיצירען, וועלכע פאהרען צו דער אקופירטער ווילנע — מיינע הערען! טרינקט נאך א קאניאק! אט ווי איהר זעהט מיך אט — בין איך אליין, מיינע דריי זיהן זענען שוין געפאלען אין קריג און איך לעב נאך! און וואס זאל איך נאך טון, אויב נישט טרינקען איינמאל און נאך אמאל פאר דעם פאטערלאנד און פאר די ווייבער! הורראה. זאלען לעבען דאס פאטערלאנד און די ווייבער! הור־ר־ר־ראה"!

און די אפיצירען, וואס זיצען דערביי, קאנען זיך נישט אפלויבען פאר ווארבסן די ווילנער ווייבער. ווילנע איז פאר זיי ממש א ווייבערשער גן־עדן און זיי זענען אלע גליקליך, וואס מען האט זיי קאמאנדירט צום רוהיגען מזרח־פראנט, צו ווילנע און צו די ווייבער.

— שטעלט זיך נאר פאר — האט איינער א פילאזאפיש־געשטימטער אפיציר אנגעהויבען אריינ טענה'ן צו דעם שוין צוזאמענעלטען וואַרבסען — שטעלט זיך נאר פאר, ווי אזוי די וועלט וועט אויסזעהען, ווען אלע מענשען גיבע זיך איינמאל א זאג: מיר שפייען אויף אלץ! מיר שפייען אויף אלץ! מיר שפייען אויף עהרע, אויף פאטערלאנד, אויף וויסענשאפט. קולטור און אלע אנדערע שמאכטעס שפייען מיר! מיר ווילען נאר ליבע, נישט מעהר ווי ליבע! און נאכדעם זיך בעזויפען, ניין, נישט נאר בעזויפען זיך, נאר אויך טאקע פערגיפטען זיך. אלע, אלע זאלען אין איין איינציגען טאג זיך בעזויפען און פערגיפטען, אויך די ווייבער און קינ־דער זאלען זיך פערגיפטען! סואל נישט איבער־בלייבען קיין איין איינציגער לעבעדיגער מענש, וואס זאל א צווייטען קענען מקבר זיין. אלע זאלען ווער־רען טאטאל טויט און דער גאנצער ערדקיילעל זאל ווי אן אפענע טרונע ארויפשטינקען צו דעם איבער־שטען... און דאן וועלען די ווילדע חיות פון אלע וועל דער זיך צונויפלויפען אויפ'ן גראנדיאזען מאלצייט און זיך איינמאל פאר אלע מאל אנפרעסען מיט מענשען־פלייש ביז צום ברעכען. נאכדעם וועלען די לייבען און היענעס זיך בעוועגען אין די שפאר־קאסעס. די מארדערס, שאקאלען און שלאנגען — אין די קירכעס... די לעמפערטען און טיגערס — אין די בענק, די שפינען — אין די שולע! און דאס וועט זיכער אזוי פאסירען, אויב מיר וועלען נאך א לענגערע צייט מלחמה האלטען. עס מוז, אזוי פאסירען, וויל מען האט דאך אונז בערויבט פון טויזענדער נאטירליכער, געזונטער פרייער און מיר וועלען מוזען אזוי האנדלען!"

ווארבסן האט פון די דאזיגע רייד אנגעהויבען גליווערען העטזיערער אבר און ס'האט זיך איהם אנגעהויבען הוכטע, אז אויך אפילו די רעדער פון וואגאן האלטען אין איין שרייען:

— „ווילנע—ווייבער", „ווילנע—ווייבער", „וויל נע—ווייבער" און סהאט זיך איהם דערמאנט זיין שטילע, רוהיגע עמיליע אין דער נאכט פון ווייכאכ־טען, ווען אויך ער, ווארבסט, איז מאן, ווען אויך ער, ווארבס, איז עטוואס בעזויפען פון ווין און עראטיק...

נאר אט האט א צווייטער אפיציר, א סטאטיס־טיקער, גענומען פארלייענען פאר דעם בעזיפטען עולם איינינע ציפערען פון קרבנות אויפ'ן מערב־שען פראנט פאר דעם לעצטען קריגס־יאהר.

— „איהר פערשטעהט, מיינע הערען. פאר דעם לעצטען יאהר אליין זענען אין דייטשלאנד פארגער קומען 20,721 גט'ן, 100,314 נישט געזעצליכע גע־בורטען, 19,191 זעלבסטמארדען צוליב ליבע. 11,221 מארדען צוליב ליבע און אייפערזוכט און 260,771 זענען געשלעכטליכער קראנק געווארען. — „נו, און ווי גרוים איז די צאל פון די, וואס האבען פערראטען זייערע ווייבער? — האט איינער אנ'על־טערער אפיציר א פרעג געטון". — „די צאל פון די, וואס פערראטען זייערע ווייבער — האט דער ערשטער געענטפערט — איז פונקט אזוי פיל, ווי פיל חתונה געהאטע מענער עס פערמאגט איצט אונזער ארמעע... און אט איז דער חשבון: אונזער ארמעע פערמאגט איצט 8,986,726 מענער פון זיי — 3,988,776 פערהייראטע. היימט אים, אז 3,988,776 מענער פערראטען זייערע פרויען..

— פון דער דאזיגער צאל מעגט איהר איינעם ארויסרעכענען — האט זיך ווארבס אריינגעמישט אין דעם געשפרעך, נישט קענענדיג נאר זיך פאר־שטעלען, אז אויך ער זאל פעהיג ווערען צו פער־ראטען ווען עס איז זיין פרוי עמיליע, מיט וועלכער ער קומט און נאהענטערע בעציהונגען ניט נישט מעהר, ווי איינמאל א יאהר.

אז איהר וועט דערזעהען ווילנע וועט איהר אפי' נישט רעדען — האט דער אלמן־גענעראל לוסטיג און פאמיליער איהם א קלאפ־געטון אין דער פלייצע.

און ווארבס איז געווארען משוגע־נגינערין צו ווילנע, וועלכע ער האט איצט געגומען פארשטעלען, ווי איין דורכאויסיגען שאנדהויז. וואס איז דורך דער דייטשער ארמעע געווארען אקופירט נאר צוליב איין איינציגען צוועק — צוליב זנות...

דוד שערמאן

„לאדזער פראוואקאטארען“

די געשיכטע פון טרויעריג-בעריהמטען לאָדזער פראוואקאַטאר נח

(המשך).

נח איז גלייך פערשוואונדען געוואָרען פון כאַרקאָוו, הגם ער האָט געהאַט אַ קאָנטראַקט מיט אַ דאָרטיגער קינאָ צו פּראָדוצירען זיין „קונסט“. נח האָט טאַקע פאָרגעפיהלט, אַז ס׳וואָלט מיט איהם געווען זעהר שלעכט. די יודיש-סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס, דערוויסענדיג זיך, אַז ר׳ נח׳ל געפינט זיך אין כאַרקאָוו, האָבען בעשלאָסען קודם-כל איהם צו „פערהערען“, נח איז אָבער נעלם געוואָרען און מ׳האָט מעהר איהם נישט געקאָנט געפינען.

נח האָט זיך געלאָזען איבער רוסלאַנד, פון שטאָט צו שטאָט איז ער געפאָהרען מיט זיין פילם-באַנד און זיין טענאר, ער איז אָבער די גאַנצע צייט געווען אויף צרות און פשוט געהונגערט. אַזוי האָט זיך זיין לעבענס-שטייגער נישט געענדערט אין פערלויף פון די מלחמה-יאָהרען. אומעטום, וואו ער איז נאָר געקומען און געזעהען לאָדזער, האָט זיך נח געשטופּט פאַר די אויגען און אַלעמען מגלה סוד געווען, אַז דאָס איז ער, נח בכבודו ובעצמו, ער האָט אָבער קיין גרויס ערפאָלג ביי די לאַדזער נישט געהאַט און יעדער האָט אויסגעמיטען, נישט וועלענדיג מיט איהם האָבען קיין שום מגע ומשא.

אָבער נחס אמתע צרות האָבען זיך אָנגעהויבען ערשט דעמאָלס ווען די רוסישע אַרמעע האָט געליטען איין מפּלה נאָך דער אַנדערער, ווען די דיסציפּלין והאָט זיך איינגעבראָכען, ווען מ׳האָט צוערשט אָנגעהויבען צו ורעדען וועגען רעוואָלוציע אין רוסלאַנד, נאָר די רעוואָלוציע האָט זיך טאַקע בפועל ממש אָנגעהויבען. אין יענע צייטען האָבען איהם פערשידענע לאָדזער געזעהען אין די פערשידענע פונקטען פון רוסלאַנד: אין האָמעל, קאַזאַן, טווער, שולא, מאָסקווא און נאָך אַנדערע שטעט. דעמאָלט האָט זיך נח שוין מעהר נישט פאָרגעשטעלט מיט זיין יחוס, שוין נישט געשפּילט די ראָל פון אַ גרויסען מענש, נאָר וואָס אַמאָל מעהר איינגעדאַרט און טרויעריג געוואָרען, ער האָט שטאַרק מורא געהאַט פאַר דער אָנקומענדער רעוואָלוציע, ער האָט געוואוסט, אַז ער וועט סוף-כל-סוף דעמאַסקירט ווערען און ער איז אַ פערלוירענער ער האָט שרעקליך מורא געהאַט און זיין מורא נישט פערבאָרגען פאַר די אַלע, מיט וועלכע ער האָט זיך אין יענער צייט בעקענט. בעזונדערס איז נח ערנסט געוואָרען בעת די באָלשעוויסטישע רעוואָלוציע האָט כסדר געזיגט, ער האָט שוין געהערט, אַז מיט אַזעלכע ווי ער איז געווען מאַכט מען נישט קיין גרויסע קונצען און מען דערשיסט זיי ווי די הונד. נח האָט דעריבער אויסגעקליבען אַזאַ מין טאַקטיק, ער איז אַוועק אין דער שטאָט וואו ס׳האָבען זיך געפינען די אָפּטיילונגען פון דעניגקינס מיליטער. דאָרט האָט ער זיך געדרעהט אַזוי לאַנג, ביז דעניקינס מיליטער האָט זיך געמוזט צוריקציהען און צוזאַמען מיט די דאָזיגע אָפּטיילונגען איז ער מיטגעאַנגען, וואָס ער האָט געטון ביי די דעניקיצעס האָט קיינער נישט געוואוסט. דעם לעצטען גרוס, וואָס מ׳האָט אָפּגענומען פון נחן איז געווען אין יאהר 1920 פון דער שטאָט נאָוואָראָסיסק, דעמאָלס איז אין נאָוואָראָסיסק געווען איינער פון די לאָדזער אָנגעזעהענע פאַבריקאַנטען ס.

דער ה׳ ס. האָט געוואוינט אין גרעסטען האָטעל אין נאָוואָראָסיסק „מיקאַדאָ“. אין דער דאָזיגער שטאָט האָבען זיך דעמאָלס געהאַלטען די דעניקיצעס. דער האָטעל איז געווען בעזעצט פון דעניקינשע אָפיצירען, פּולקאָווניקעס און אַפילו גענעראַלען, זיי האָבען דאָרט געפראַוועט ווילדע אָרגעס. זיי האָבען געשיכורט גאַנצע טעג און נעכט, די אויסגעלאַסענקייט האָט נישט געהאַט קיין גרעניץ. ס׳איז שוין דעמאָלט געווען זיכער, אַז די רעשטלעך פון דעניקינס אַרמעע וועלען זיך שוין לאַנג נישט האַלטען און די אָפיצירען האָבען אויף דעם אופן, ווי זיי האָבען ערקלערט, זיך געוואָלט געזעגענען מיט׳ן לעבען, אין דעם דאָזיגען האָטעל „מיקאַדאָ“ איז געווען אַ גרויסער טאַנץ-זאַל, וואו יעדען אָוונט זענען זיך צונויפגעקומען די געסט פון האָטעל און סתם בעזוכער פון דער שטאָט, אין דאָזיגען טאַנץ-זאַל איז אויך דעמאָלס אַרויסגעטרעטען אַ ביליגער קאַבאַרעט מיט פערשידענע רעווי-נומערען. אין א געוויסען אָוועגד איז אויך אין זאַל געווען דער לאָדזער פאַבריקאַנט ס. ערהאָט געזעסען ביי א טישעל און זיך צוגעקוקט צו די ווילדע אָרגיעס פון די בעזוכער און אויך אָנגעוועזענד געווען אויף דער פאָרשטעלונג פון דעם קאַבאַרעט, צווישען אַנדערע ביליגע נומערען איז אויך אַרויסגעטרעטען א קאָמיק, אַ קלאָון מיט פערשידענע לידלעך און מאָנאָלאָגען. דער דאָזיגער קלאָון האָט גערעדט אַ צובראָכענעם רוסיש און די גאַנצע חכמה זיינע איז בעשטאַנען אין נאָכמאַכען יודען און זיינע מאָנאָלאָגען אַריינוואָרפען יודישע ווערטלעך, די אָפיצירען האָבען געקייכט פון געלעכטער און דעם אַלטען נאַר, ווי זיי האָבען איהם אָנגערופען, כסדר אַרויסגערופען אויף דער קליינער סצענע, דער האָט זיך ווידער נישט געלאָזט בעטען און כסדר אַרויסגערופען אויף דער קליינער סצענע, אין מיטען זינגען איז אָבער דער קלאָון געבליבען שטעהן און זיך איינגעקוקט אין איין פונקט אין זאַל. ער איז אָבער באַלד געקומען צו זיך און פערענדיגט זיין נומער. קיינער האָט נישט געוואוסט וואָס דער קלאָון האָט אַזעלכעס געזעהען אין זאַל, איבריגענס איז עס קיינעם נישט געווען אינטערעסאַנט.

אין עטליכע מינוט אַרום איז צו דעם לאָדזער פאַבריקאַנט ס. צוגעקומען אַנ׳איינגעבויגענער מאַנס פערשוין אין די מיטעלע יאָהרען, מיט אַ פּנים פון אַנ׳אַרטיסט און איהם דערלאַנגט די האַנד, ה׳ ס. האָט זיך איינגעקוקט ווער דאָס איז, אָבער ער האָט איהם נישט דערקענט, דער אַרטיסט האָט זיך צוגעזעצט צום טישעל פון ה׳ ס. און אויף יודיש באַלד געזאָגט.

— פּאַניע ס. איך בין נחל פון לאַדז, און ווירקליך איז דאָס געווען נח, ער איז דאָס געווען דער קלאָון וואָס האָט מיט עטליכע מינוט פריהער געזונגען די רוסישע לידלעך אויף דער סצענע. ס. איז געווען איינער פון די קרבנות פון נחן אין לאָדז. האָט דעריבער זיך אויפגעשטעלט נישט געוואָלט קיין וואָרט מעהר אויסטוישען מיט נחן און איז אַרויס פון זאַל.

(המשך קומט).

האַנדעלס-קאַמער געגען עקזעקוציעס אויף פרעמדע סחורות

פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערן ווענדעט זיך מיט אַ מעמאָריאַל צום מיניסטער

(ה) דאָס העכסטע געריכט האָט אַרויסגעגעבען אַנ׳אורטייל לויט וועלכען פאַר אומזאַץ-שטייער קען סעקוועסטרירט ווערען דאָס גאַנצע בעוועגליכע פערמעגען פון געשעפט, אפילו ווען געוויסע טיילען פונ׳ם בעוועגליכען פערמעגען געהערען צו דריטע פערזאָנען.

די דאָזיגע פערטייטשונג ווערט שטאַרק פערטייטשט אין אויסלאַנד און קען זיך שלעכט אָפּרופען אויף דעם קרעדיט-פערטרויען פון די אויסלענדישע פירמעס צו די היגע סוחרים, דער פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערען האָט שוין בשעתו אָנגענומען אַ בעשלוס צו פערלאַנגען אַז דאָס געזעץ זאָל געענדערט ווערען אין דעם זין אַז דער מלוכהשער אומזאַץ שטייער געניסט פון פאָרצוג ביים סעקוועסטרירען דאָס גאַנצע פערמעגען פון דער אונטערנעהמונג אויב דאָס געהערט דעם שטייער-צאָהלער. די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט זיך דעריבער איצט געווענדעט צום פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערען אַז דער פערבאַנד זאָל זיך בעמיהען איצט, דאָס ביים ענדערען דעם געזעץ וועגען אומזאַץ שטייער דורך אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט, זאָל אויפגענומען ווערען אויך די ענדערונג אינ׳ם זין פונ׳ם בעשלוס, וואָס ס׳האָט אָנגענומען דער פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערען. די לאָדזער האנדעלס קאַמער ווייזט דערביי אָן אַז אויב די אויסטייטשונג פון העכסטען געריכט זאָל פערבלייבען אין קראַפט, וועט זיך פערשווערען דער אויסלענדישער קרעדיט, וואָס איז לעצטענס אַזוי אויך געגוג פערשווערט געוואָרען אויף רויה-מאַטעריאַלען.

די גליקליכע האַלעקטור:

די איבעראַל בעקאַנטע קאָלעקטור ס. יאַטקע פּיעטריקאָווער 22 און 66 וועלכע ריהמט פון איהרע גליקליכע לאָזען טוט בעגליקען איהרע שפּילערס אויך אין דער יעצטיגער 5-טער קלאַס. עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז אין די לעצטע טעג איבפּאָרמירט מען אונז געגוי טאָג טעגליך וועגען גרעסערע געווינסען וועלכען פאַלען אין דער דאָזיגער קאָלעקטור. אויך נעכטען איז דאָרט געפאַלען דאָס געווינס 10.000 זל. אויף נומער 162650.

פּליטע פון „אונבעקאַנטען זעלנער“ ווערט איבערגעטראָגן

צוליב דעם, וואָס אונפּראָנטוואָרטליכע מענשען וואַרפען שמוציגקייטען אויף דער פליטע פון „אונבעקאַנטען זעלנער“, האָט די היגע מיליטערישע מאַכט בעשלאָסען איבערצוטראָגען די פליטע אויפ׳ן מיליטערישען צמענטאַזש.

21-טע מ׳ וכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס 16-טער טאָג.

15,000 25260.

10,000 130524 190275.

5,000 3076 19294 176015 197711 198146.

3,000 4139 37417 51773 81291 122911 185112 198112 205555 208890.

2,000 2331 4586 15263 18065 22779 41496 76169 117012 182827 192838 198955.

1,00 9387 18077 21381 29698 54223 60801 71135 83191 85799 86044 92010 93595 100532 114470 124201 136765 136884 142177 145483 149320 177198 191799 191992.

600 6661 7610 10735 23721 40930 41410 44169 44985 50967 56215 57024 60121 64699 66043 70733 78498 79580 95560 129255 130968 131249 134878 143028 166884 169875 174900 177549 184727 202793 203241.

500 1005 1494 4178 4732 5624 5887 6170 6394 6536 7259 8806 8926 9249 9975 10070 11387 14519 14709 16829 19539 20127 20280 21608 21715 23304 25865 26512 27647 28063 31582 32900 39397 45257 45282 45316 45443 46191 50250 50832 51197 56447 57307 57571 58182 60904 60990 61765 61781 62434 62531 63579 63777 64157 65395 66430 67081 69406 70545 71814 74476 76112 76258 77527 78460 80016 80599 90706 91383 92101 93516 95162 95735 96172 97272 97792 100425 100485 101043 102193 103914 106015 106049 107196 109091 109532 110124 110360 110532 111489 111956 112226 112890 113462 113918 114041 118251 118315 118964 119169 122886 122987 123304 123756 124381 125652 125840 126164 126963 127840 128570 128862 130243 131136 131285 134003 134990 140695 141137 142122 143679 145230 147093 147098 148596 149037 151421 152752 156525 156980 157779 158087 158719 160883 162273 164922 165748 165794 166644 167689 169334 170359 170798 171202 171287 171887 173616 174325 175041 176040 176926 179879 181540 182649 182876 184998 185020 187303 188302 188617 188623 190700 193288 194223 197870 197884 200843 201560 201904 202880 202939 204477 204677 205726 205860 207348 208413 208751 208931 209915.

250

91 232 412 93 503 77 602 802 31 1007 116 47 236 37 303 80 477 529 778 808 74 2009 19 333 464 82 544 50 76 601 761 63 3017 104 35 234 47 444 500 26 654 70 834 923 31 69 4043 82 237 39 444 770 81 856 5021 85 189 413 554 613 717 73 86 97 935 55 6081 161 877 7010 39 72 157 90 256 341 53 468 741 834 8029 52 83 329 430 98 504 88 637 50 704 15 44 895 9001 36 137 64 388 425 28 69 529 661 79 752 69 89 986 10064 84 289 727 36 98 11055 106 56 210 99 425 58 74 94 649 93 766 855 948 12006 40 143 97 237 81 90 348 575 625 98 706 55 828 49 908 9 13019 127 89 249 407 75 637 819 38 935 94 14092 175 348 73 [illegible] 502 15 652 85 785 875 99 15135 40 889 94 99 16178 323 420 709 11 992 17009 116 75 264 79 85 385 413 540 49 661 76 837 933 18039 78 98 142 59 82 244 85 355 447 575 622 702 63 91 894 910 18 19166 252 356 85 647 57 701 8 66 804 949 20015 83 219 565 783 909 21018 136 212 26 35 370 91 93 588 631 925 59 93 22014 139 48 240 461 70 92 508 14 721 897 938 23139 308 444 615 815 84 24200 462 518 602.

25133 93 96 244 84 89 458 527 670 891 26067 253 770 844 940 77 94 27137 269 485 516 34 638 94 804 935 69 282323 74 381 446 663 855 928 29010 46 64 154 208 361 75 462 578 674 726 34 74 972 93 30055 208 318 558 81 610 14 50 54 715 57 64 934 52 31078 242 382 488 500 766 888 32027 164 255 305 21 430 557 619 80 707 835 82 33066 86 215 355 526 52 877 958 34014 164 71 276 88 304 448 562 89 692 715 35 98 99 949 35064 133 34 42 260 300 75 433 676 98 759 807 947 93 36090 164 77 81 271 366 73 439 77 532 615 34 839 37036 52 102 362 98 561 821 963 38122 75 631 718 89 93 39007 40 148 83 229 317 49 438 564 668 747 80 836 77 951 81 40108 333 74 421 576 807 23 41066 125 252 60 346 422 42 59 62 71 509 17 65 643 704 16 48 802 920 42212 22 46 70 475 76 617 19 784 951 43094 225 75 327 97 499 501 708 13 50 892 44035 86 124 333 410 49 516 796 869 911 30 45036 37 51 55 84 121 45 88 226 43 666 746 64 951 52 57 46018 50 114 87 264 73 76 341 486 542 672 707 814 33 72 902 66 47181 258 385 414 847 85 48428 50 85 560 90 629 722 82 920 58 49176 218 303 31 33 54 67 522 698 794 865 908 9 49.

50215 61 71 378 446 572 668 720 51045 51 350 837 52 978 52192 97 249 354 56 88 650 705 808 994 53111 58 298 324 51 736 65 852 94 54258 329 498 532 83 95 658 734 51 862 914 58 67 55047 49 167 89 277 81 442 52 71 566 662 86 724 87 857 82 904 30 95 56021 40 70 97 378 669 701 834 40 42 56 82 57065 122 42 72 75 81 355 483 551 662 88 815 88 977 82 58167 217 325 64 75 81 420 651 867 59129 222 49 78 421 511 712 47 97 868 60054 92 192 306 31 76 80 482 86 90 573 602 861 95 929 35 61006 156 223 335 93 407 5?3 656 59 96 844 920 40 57 70 62132 484 85 520 30 615 41 719 33 89 828 73 63023 37 124 29 38 292 338 428 60 61 71 726 62 803 17 58 90 64029 136 74 98 435 60 559 97 616 783 910 28 935 65060 143 87 324 45 77 411 507 10 769 816 98 952 66075 86 118 78 283 407 562 621 45 819 943 67091 104 41 256 99 307 425 42 905 19 68058 120 325 72 85 477 552 58 72 631 868 69043 79 190 383 99 455 516 87 804 70085 124 318 48 63 463 74 596 644 712 35 857 71179 98 372 421 37 577 95 97 711 848 50 72074 152 216 33 34 76 92 336 68 409 37 40 50 523 631 46 73 98 822 930 36 73190 301 29 446 551 678 790 806 72 903 73 98 74037 50 59 72 125 76 252 78 79 432 568 689 702 804 75 934 86.

75050 59 162 77 215 335 37 413 15 29 46 613 51 71 778 94 912 88 99 76138 341 418 37 626 841 90 931 37 74 77110 50 60 70 226 318 40 593 948 78207 38 92 317 88 707 16 372 79136 309 418 537 651 97 921 76 80133 823 379 448 52 503 73 81 634 774 950 81117 37 205 38 408 59 542 612 40 82 718 65 810 69 975 82007 105 10 25 52 337 85 403 57 643 705 96 83265 375 447 98 590 644 757 832 70 946 93 97 84047 205 62 83 341 69 96 400 62 537 620 93 877 913 28 44 85910 26 34 87 256 73 349 81 482 91 691 96 774 838 51 939 67 86072 114 215 313 21 34 2 838 87075 120 232 54 350 514 634 6 819 22 88095 132 34 43 96 470 569 616 93 747 812 079 09018 45 103 6 12 32 288 438 98 566 82 659 84 746 53 927 90005 67 170 229 432 535 604 17 76 704 845 973 81 91016 156 393 486 619 85 86 99 806 54 92044 84 12 604 721 97 837 93347 78 471 520 715 49 825 52 98 970 94014 231 311 42 64 67 71 94 685 703 849 50 81 95213 85 337 85 526 70 77 95 642 714 79 974 985 96182 278 350 461 683 84 717 22 837 71 86 97040 73 99 146 84 9 394 497 584 62 82 92 713 98114 44 65 95 382 403 19 543 59 622 43 83 745 811 45 94 99089 94 281 313 27 33 92 618 45 731 94 813 17 99.

100014 58 209 319 22 74 412 48 678 80 36 77 101265 313 81 443 544 46 96 625 44 902 102051 74 84 122 43 58 269 369 75 406 64 78 96 547 906 37 40 67 88 103040 114 16 250 318 644 713 53 822 918 54 104028 148 212 43 79 89 570 775 88 817 63 920 75 105058 125 49 231 65 387 420 690 719 72 807 14 47 106007 179 262 400 672 704 843 74 909 46 58 107008 9 73 93 150 214 67 361 588 664 830 108220 38 301 10 441 533 48 640 91 726 804 976 109047 253 81 396 449 513 70 626 967 89 110143 62 205 322 66 99 797 884 903 1111014 106 34 245 75 92 310 415 649 780 95 97 800 30 62 73 85 958 112355 423 28 95 555 698 739 815 113041 132 88 269 96 349 68 520 685 723 24 825 902 59 67 70 114107 12 375 418 829 62 115017 35 99 107 73 216 34 419 79 599 645 709 21 865 116015 171 88 233 64 629 42 715 18 58 70 962 117129 228 318 67 433 38 520 683 715 54 63 833 118012 105 99 431 89 699 707 836 965 79 119047 117 83 207 32 392 618 44 757 857 96 120137 41 66 235 312 68 463 503 7 672 755 801 941 121031 52 326 407 671 84 714 22 84 445 953 62 66 82 122097 109 28 80 92 267 91 466 689 794 809 62 95 96 946 52 70 123090 173 337 53 67 400 522 31 39 640 748 78 124030 33 178 302 77 480 586 96 834 40 47 936.

125100 276 304 824 525 85 126007 69 76 214 302 68 431 579 671 745 887 95 936 63 79 127081 155 255 68 365 94 555 745 80 82 952 128163 247 55 458 76 562 84 662 87 766 78 90 963 129008 105 79 223 47 78 300 12 47 48 55 440 522 628 47 713 852 900 25 61 130099 176 270 82 486 514 652 53 715 82 86 804 29 903 38 131012 93 236 36 435 61 543 63 94 665 78 97 711 62 879 905 57 132008 283 91 375 406 602 789 827 52 133174 258 407 40 648 747 842 84 957 63 134074 85 168 70 328 58 446 76 546 660 755 992 135358 69 433 621 716 32 69 98 907 136040 62 204 59 89 307 65 423 85 546 61 687 805 67 137005 42 114 41 76 200 17 327 89 524 793 853 85 138253 57 436 42 67 616 738 97 819 51 64 98 994 139065 115 213 376 213 376 451 95 539 41 56 636 732 80 849 949 140004 115 74 272 339 93 423 24 42 530 46 600 61 721 813 519 95 141013 43 57 134 38 206 64 303 411 514 16 620 63 846 86 953 142247 64 524 86 758 805 143033 66 232 43 48 333 84 413 75 525 62 733 900 37 51 93 144012 17 69 280 318 52 87 403 503 17 85 676 79 886 997 145013 102 54 370 521 751 94 836 900 19 40 146028 166 72 244 69 87 95 331 408 78 98 615 47 708 921 147042 219 55 97 414 542 628 96 853 148073 101 82 88 466 70 73 94 545 645 68 73 711 28 29 813 47 925 64 149073 104 238 300 67 88 527 633 727 44 807 42 47 941.

150003 10 76 153 318 20 30 61 404 56 98 658 151051 177 241 319 462 95 579 681 719 851 152014 64 72 94 200 88 349 501 24 972 153037 67 108 225 64 338 95 422 30 95 543 832 903 154011 126 230 39 323 31 405 19 514 95 97 644 736 893 155200 360 69 431 528 957 156049 174 254 80 380 406 75 99 511 46 765 839 87 157172 274 424 85 583 604 746 47 87 94 920 84 158036 185 94 99 217 402 72 607 715 56 805 8 971 96 159025 94 154 202 26 35 78 342 474 75 537 54 671 929 37 38 160046 92 118 97 202 490 594 691 741 70 89 92 93 828 61 161138 229 84 342 455 551 683 708 815 72 938 162032 281 373 446 608 45 737 802 3 84 938 81 84 163054 117 51 266 74 323 64 558 626 52 709 49 850 987 164170 230 390 404 614 31 38 705 165102 58 97 218 329 449 52 729 815 912 13 166011 42 168 274 90 357 547 48 614 29 876 167064 177 88 230 73 304 429 638 68 716 92 907 92 168038 83 152 352 66 504 5 98 608 742 61924 34 169063 9 276 330 66 412 59 65 564 712 872 94 920 27 170051 31 75 143 344 415 525 50 53 84 671 838 59 929 171018 136 263 81 438 97 684 734 842 6 903 172233 82 347 76 90 402 45 53 818 69 945 96 173046 179 313 31 430 542 69 705 10 42 79 958 174055 123 280 38? 429 562 751 831 908 27 56 87.

175055 82 14 48 89 371 415 500 93 821 900 8 68 176052 244 68 436 59 62 85 541 72 78 615 752 886 953 177083 112 53 216 20 56 65 600 178010 73 267 343 97 540 656 99 731 68 860 950 179161 226 413 76 954 601 773 805 52 968 180187 226 31 47 394 424 601 823 78 910 64 68 84 181027 229 47 367 56? 94 663 78 94 719 66 841 45 81 98 182092 237 48 310 510 30 38 647 727 885 89 927 183055 71 296 347 633 833 51 79 184066 170 74 222 524 27 58 61 92 629 61 724 25 868 185093 131 59 65 78 91 253 510 23 625 25 708 45 868 958 186037 83 188 250 329 79 410 35 62 687 98 712 76 97 848 77 77 920 47 60 187002 48 192 248 82 330 67 432 533 716 80 868 68 188 188098 171 379 430592 765 81 831 89 921 189093 130 54 226 397 459 63 553 63 604 24 815 47 50 914 16 30 99 190153 92 325 452 633 804 969 191169 237 61 87 358 401 570 626 66 748 92 99 986 192036 62 93 93 191 349 65 311 37 590 618 39 96 727 32 65 814 951 193030 105 54 77 260 68 307 431 41 44 565 839 58 194083 114 73 336 457 63 97 529 812 53 989 195350 51 413 744 983 196035 41 117 213 93 382 400 40 49 501 603 58 700 838 197033 109 50 60 278 321 46 94 462 510 47 69 664 710 94 815 198210 611 37 703 34 835 947 199029 172 253 325 422 610 726 34 83 92 889 907 14 33.

200016 91 258 301 652 99 855 201030 107 13 17 260 76 89 324 485 551 618 30 202021 84 123 305 75 575 774 203215 300 27 99 558 772 826 49 940 204066 91 132 45 260 36 97 414 82 87 528 36 694 804 88 945 75 92 96 205017 330 98 539 612 48 83 782 810 43 97 206038 70 118 35 97 221 455 68 538 74 676 736 66 76 81 869 80 953 65 207000 74 207 50 357 408 616 42 99 713 43 84 807 53 948 75 208029 57 196 233 348 573 689 844 47 932 209012 66 106 316 581 96 660.

לאדזער דעלעגאטען צום אל-וועלטליכען קאנגרעס פאר׳ן ארבייטענדען א״י

פרייטאג איז ארויסגעפאהרען קיין בערלין אויפ׳ן קאנגרעס פאר׳ן ארבייטענדען א״י די לאדזער העלעגאטען פון לינקע פועלי־ציון. אין דער דעלעגאציע בעטייליגען זיך ראטמאן האלענדערסקי, ראזאר עדעלמאן, פארזיצער פון פליישער־ארבייטער־פעראיין ה׳ משה קארפעל, פארזיצער פון ראט פון די פראפ. פעראיינען, חיים בראנד און דער סעקרעטאר פון די פעראיינען ה׳ י. סטאלארסקי.

ענדערונגען אין באהן-פאהר-פלאן

פון 1. אקטאבער וועלען פארקומען איניגע ענדערונגען אינ׳ם פאהר־פלאן פון די צוגען. דער שנעל־צוג, וואס גייט אפ פון דער פאבריקס־באהן 7.20 און קומט אן קיין ווארשא 10.16 און, דער שנעל־צוג, וואס גייט אפ פון ווארשא 21.30 וועלען פארטיישט ווערען אויף נעווענליכע צוגען. אלע צוגען פון דער לינע לאדז — קאליש, זגערזש—קוטנא, וועלען זיך נארמאל פעריהאלטען אויף דער נייער סטאציע גראבניקי, הינטער זגעזש.

היינט און פאלגענדע טעג!

ערשטע קלאנג-פילם-קאמעדיע

מיט׳ן קעניג פון הומאר

BUSTER KEATON

„חתונה אויף צו להכעיס"

2 שעה אונאויפהערליך געלעכטער ביז טרערען.

אויסערן פראגראם:

קלאנג-קאמעדיע מיט׳ן אנטייל פון

„א באנדע קינדערלעך"

און דאס טאנבוך פון נייהייטען פון לאנד

אנהויב 4 נ״מ. שבת, זונטאג, חגאות 1 בייטאג. פארגר. פרייזען. ערשטע פארשטעלונג 50 גר און 1 זל

א שרפה אין דער פאבריק פון שייבלער און גראהמאן

(—) פרייטאג ביינאכט איז אין דער פאבריק פון שייבלער און גראהמאן (עמיליע 7[5) אויסגעבראכען א שרפה אין דער אפטיילונג וואו ס׳ווערען אויסגעבראכען די האר פון די סחורות. ס׳זענען באלד אנגעקומען די 4 און 5 אפטיילונגען פון די פייערלעשער און זיי איז געלונגען נאך א שעה אנגעשטרענגטער ארבייט דעם פייער צו לאקאליזירען.

ס׳האט אפגעברענט טיילוויז דער דאך פון דער פארטער געביידע און די אינערליכע איינריכטונג. די מאשינען זענען אפגעראטעוועט געווארען.

ארבייטסלאזע שטורמען דעם טאמאשאווער מאגיסטראט

(- צוליב מאנגעל אין מיטלען האט דער טאמאשאווער מאגיסטראט לעצטענס אדורכגעפיהרט א רעדוקציע פון די שטעטישע ארבייטער. נעכטען האבען די רעדוצירטע ארבייטער געזאלט בעקומען אויסגעצאהלט די לוינען וואס זיי איז געקומען פאר דער ארבייט און ציינגישען פאר׳ן אונטערשטיצונגס־ביורא, אז זיי זענען ארבייטסלאז.

דער מאגיסטראט האט זיי אבער נישט אויסגעצאהלט, די ארבייטער זענען דאן אוועק און געוואלט זיך אריינרייסען אין מאגיסטראט בעווארפענדיג איהם מיט שטיינער. ס׳איז אנגעקומען פאליציי און האט די ארבייטסלאזע פונאנדערגעטריבען.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט-דיזשורען

אנטאנעוויטש (פאביאניצקא 50) כאנדזינסקי (פיעטרקאווער 164) סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19) רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 26) זונדעלעוויטש (פלאט-ריקאווער 25) קאספערקעוויטש (זגערזשער 54) מראוקאווסקי בזשעזינער 56.

צירק דוואַרסקי אין לאדז

נעכטען איז צום ערשטען מאל אנגעקומען קיין לאדז דער בעריהמטער צירק פון ק. דוואַרסקי. די צעלטען פון צירק זענען אויפגעשטעלט געווארען אויפ׳ן הויף פון פיעטריקאווער 180, וואו ס׳איז פערהאן א גרויסער לעדיגער פלאץ.

דער צירק אונטער דער לייטונג פון ק.דוואַרסקי רעכענט זיך היינט צו טאג אלס איינער פון גרעסטע צירקען אין פוילען. די פראגראמען זענען ערשטקלאסיגע, און דער עולם פערברענגט דארט, געמיטליך שפהגע טעליכע שעה. אויך איז דארט פערהאן א גרויסע צאהל דרעסירטע חיות.

אויסצייכנונג פאר דער פירמע „אלפרעד היינע"

די דירעקציע פון דער צווייטער אינטערנאציאנאלער אויסשטעלונג אין בריסעל האט בעשאנקען די לאדזער שוך-פירמע „אלפרעד היינע" מיט א דיפלאם און א גאלדענעם מעדאל.

ווילנער טרופע

(אנפ. מ. מזאה). זאל פילהארמאניע

היינט, זונטאג, ווערט געשפילט צום לעצטען מאל „טאג און נאכט" פון ש. אנסקי.

ס׳איז כדאי צו דערמאנען, אז די „ווילנער" געבען די לעצטע פארשטעלונגען אין לאדז, און די טעג מאהרען זיי אב קיין אויסלאנד.

מארגען, מאנטאג, ווערט געשפילט צו פאפולערע פרייזען: „דער זינגער פון זיין טרויער" פון אסיפ דימאוו.

טעלעגראם!

ווי געוועהנליך, איז אויך נעכטען ביי אונז געפאלען דאס געווינס

ז. 10.000 אויף № 162650

ס. יאטקא

פיעטריקאווער 22

פיעטריקאווער 66

פאביאניץ, פל. דאמבר. 3

געשטארבען די פרוי פון א בעקאנטען לאדזער זשורנאליסט

אין אטוואצק איז נעכטען אין עלטער פון 35 יאהר געשטארבען די פרוי פון דעם בעקאנטען לאדזער זשורנאליסט ה׳ ב. שעפנער (בית-שין, די פרוי זעלדע שעפנער, וועלכע איז בעקאנט געווען אין די היגע ארבייטער און אינטעליגענץ-קרייזען, אלס א סאציאליסטישע טוערין.

נייער ראטמאן

דער יונגסטער ראטמאן פון די דייטשע סאציאליסטען שייבלער, איז ארויסגעטראטען פון דער פארטיי און האט זיך אפגעזאגט פון זיין מאנדאט אין שטאט־ראט. אויף זיין ארט איז אריין אין שטאט־ראט ה׳ יולויש מילער.

די פארטיי האט אבער פערעפענטליכט אן ערקלערונג, אז זי האט שייבלער׳ן אויסגעשלאסען, ווייל ער האט געבראכען דעם פארטיי־דיסציפלין.

וועגען קאנגרעס פאר׳ן ארבייטענדען א״י

פון „דת ועבודה" ווערט געמאלדען, אז די ידיעה, וואס האט זיך בעוויזען אין איינינע צייטונגען, דאס פון דער ליסטע נומער 2 איז געוועהלט געווארען איין דעלעגאט, איז נישט ריכטיג. פון דער ליסטע פון דער רעליגיעז-סאציאליסטישער פארטיי „דת ועבודה" אין פוילען זענען געוועהלט געווארען 2 דעלעגאטען. און אלס אזעלכע זענען צו דעם קאנגרעס נאך בערלין שוין אפגעפאהרען די ה״ה יואל דוד קריאקע און שלמה האלבערשטאם.

ראדיא-פראגראם

זונטאג דעם 28 סעפטעמבער

10,15, גאטעסדינסט אין דער פוזנער קאטעדרע. 11,58 צייט-סיגנאל פון ווארשא און העינאל פון מאריאצקען-טורעם אין קראקא. 13,15 טאג-פראגראם קינא און טעאטער רעפערטואר. 16,50 מוזיק. 17,10 וואס האט מען געלייענט מיט 100 יאהר צוריק (פארלעזונג) 17,25 קאנצערט פון בלאז-ארקעסטער. 18,45 פערשידענע ענגענעהמע און נוצליכע אינפארמאציעס. 19,05 19,25 ספארט-קאמוניקאט, פראגראם אויף מארגען, 20,00 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 20,15 קאנצערט פון אפערן-מוזיק. 22,00 פעליעטאן. 22,15 קאמוניקאטען, טאנץ-מוזיק.

21-טע מ׳,וכה-לאטעריע

5-טע קלאס 17-טער טאג,

75,000 83697.
50,000 152252.
25,000 57568.
10,000 16265
5,000 23334 67
107387 202910
3,000 3716 24070
76769 84893 110815 159034 173053
208193
2,000 10864 14143
14251 16902 19255 35830 46416 61837
73293 87444 100552 111039 123014
162854 172047 198656 201150
po 1,000 zł. na N-ry 215 419 4616
8943 33772 50599 61703 81190 95920
14325 122195 122195 134339 146474
169651 179907 185844 195670 197203
199099 207659
600 1006 3059
10544 11077 11839 19596 28882 34326
346653 38429 51923 53043 62266 71376
79758 87684 92150 96912 105969 112186
134595 169231 170982 183145 183819
186179 188919 189430 190551 203863
105703
500 75 890 1523
2283 2886 5347 10172 13080 14619
16948 18337 19605 19681 22550 25970
28609 32452 33952 36916 37536 38116
38522 40743 41750 42715 44407 46659
48294 48312 50619 51099 52112 54904
55273 57261 57373 57864 60070 61642
65326 65966 68231 68838 73339 75087
75718 75910 77020 78255 78842 79614
80776 83225 83654 84353 84557 89392
92620 93190 93814 94102 96166 99922
100501 102022 103991 107602 109280
110525 113837 115490 118424 118444
120820 121116 122846 124186 127176
127554 129994 131964 132572 134195
134565 124815 136156 136374 137499
138755 139445 142723 150439 150469
152316 153055 156337 156757 157868
158579 168182 164712 164980 166270
166863 166863 169719 171004 173445
175750 179121 180979 184553 186745
188825 189969 190959 193771 194796
194955 196855 199781 200031 201065
202882 203597 203602 205695

250

292 465 500 18 603 717 64 1030
125 33 262 342 422 40 48 520 685 792
809 90 984 2093 130 64 92 95 231 51
90 468 86 517 52 613 740 803 38 3050
198 271 541 65 676 752 887 4111 52
212 61 688 702 811 26 64 69 5000 4
121 32 98 263 337 60 69 91 98 99 559

84 610 84 6010 12 13 44 370 74 83
438 39 504 96 668 774 881 937 7042
87 178 207 55 314 55 437 80 659 782
320 56 99 952 8130 277 98 312 501 43
65 69 617 92 733 864 9266 467 582
624 793 854 10036 67 146 83 357 470
533 661 86 763 828 905 11037 49 122
38 270 81 315 67 405 46 629 705 898
909 12232 78 317 42 63 449 598 650
739 860 951 13022 199 201 447 92 586
729 61 861 70 953 14917 74 135 45 419
58 69 549 82 714 29 56 59 80 86 92
805 23 76 15045 113 373 74 437 551
56 600 25 88 734 887 925 55 77 93 97
16036 89 239 69 90 390 428 45 87 653
703 36 77 83 860 936 85 95 17080 83
169 216 31 45 47 81 331 577 683 755
816 965 18082 152 79 211 456 516 654
61 840 19110 79 85 376 79 413 95 543
70 77 676 736 55 821 939 20173 202
15 332 400 69 83 541 684 93 95 870
919 210126 152 342 54 404 584 938
22023 60 149 315 39 430 523 734 857
964 23074 234 74 330 31 42 77 433 47
66 544 770 81 882 951 24075 156 219
59 343 86 99 531 32 39 69 73 96 97
667 787 839 931
25068 128 242 388 441 638 718
933 26008 41 144 254 55 311 36
470 99 652 748 825 906 44 27003 128
246 63 319 99 432 502 69 705 28060
155 210 253 73 424 31 536 635 82 703
89 975 29052 59 81 112 213 23 57 466
70 607 18 70 723 921 30042 82 181 372
98 538 632 754 60 872 956 93 31041
125 230 36 304 435 561 622 713 62 808
934 47 32125 93 99 262 349 95 514 795
825 33152 82 288 91 374 484 548 688
770 827 34008 75 84 158 78 86 204 55
97 369 492 577 643 727 987 35041 70
77 246 348 513 63 727 33 848 83 982
36079 152 353 70 71 589 646 78 739
77 88 89 842 96 37044 101 99 217 331
488 530 611 16 716 67 804 51 902 18
38090 647 69 839 39217 38 322 32 99
457 64 526 30 783 856 954 57 40138
285 92 340 50 81 433 42 508 69 669 778
88 839 940 41206 24 329 484 520 600
42015 53 108 372 430 60 68 545 687
821 68 916 28 43147 59 82 289 409
691 782 802 12 95 905 44038 172 248
347 454 82 533 36 729 51 827 63 937
45024 180 261 318 98 434 48 722 818
46087 93 171 267 377 402 55 597 650
712 883 47029 205 31 37 433 45 537
655 752 89 890 965 48015 32 46 126
385 543 51 58 71 767 810 949 49041 69
83 147 222 80 328 460 536 81 729 806
907 50
50087 200 499 674 817 94 934 83
51010 36 228 80 315 451 605 8 710
909 52027 130 56 72 73 216 304 93
448 84 501 67 745 70 815 963 89
53171 260 659 757 61 54013 32 189
273 89 561 633 64 79 87 744 59 78
861 97 978 55010 117 68 72 99 204

19 351 90 97 557 632 764 72 881
56003 74 105 61 245 98 492 539 80
717 969 80 57067 118 203 304 541 619
44 761 77 801 58019 362 445 545 75
602 3 916 43 89 59013 81 157 215 62
85 448 60108 57 212 18 21 448 78 539
61 62 84 622 85 746 807 98 961 61066
81 730 46 818 65 86 918 62021 90 150
210 21 48 58 85 340 418 41 50 713
847 78 928 63127 63 87 215 57 308
38 499 606 19 774 834 970 64066 152
221 48 425 91 571 88 606 30 65047
152 323 55 441 58 74 94 518 87 655
738 72 835 47 52 947 66120 84 213
48 307 9 84 496 574 678 826 905 80
67027 118 35 205 38 319 567 603 20
38 69 708 962 68148 243 317 73 406
522 85 640 98 983 69047 287 345 424
564 615 69 934 68 83 70078 93 201
26 31 69 465 548 65 75 610 714 28
821 52 59 980 66 71225 359 68 505
85 88 618 21 43 81 85 882 938 72104
390 645 52 708 23 852 68 978 73147
278 372 84 95 419 46 523 77 735 55
954 74048 155 88 90 204 618 726 978
75130 348 53 60 412 17 529 47 51
64 610 77 96 714 816 942 76004 50 54
207 20 69 539 621 45 47 60 705 27
806 16 35 36 72 77111 488 510 634 55
88 775 973 78057 150 57 293 424 49
87 575 91 796 802 82 930 71 79071
103 30 56 243 308 511 68 618 810 18
65 80036 102 36 307 37 87 94 449 543
636 705 45 862 69 72 948 81024 75
304 35 494 614 62 700 873 909 82000
12 25 51 62 77 216 81 326 522 846
909 91 83134 68 246 503 640 742 44
59 98 868 92 932 84083 137 277 80
319 28 57 71 401 515 960 85121 69
368 77 424 57 509 692 712 82 952
76046 263 309 67 455 529 674 779 973
98 87079 294 348 544 663 771 887 936
88008 281 309 78 99 421 54 89007 237
562 605 43 717 39 61 800 41 950
90095 191 247 369 462 83 541 72 606
707 91407 516 22 728 815 920 96
92000 117 225 547 628 42 980 91
93064 73 138 56 202 32 349 690 732
858 925 94091 133 38 219 65 333 54
62 68 412 53 508 14 70 90 629 56 740
50 899 95157 536 52 632 96 702 95
96190 210 35 92 340 96 432 564 92
605 17 20 72 783 97019 94 222 301 42
79 516 650 808 57 923 98063 283 340
520 61 79 693 721 75 823 63 938 74
99043 71 86 146 217 494 606 775 812
32 953 79
100013 131 58 278 341 666 92 777
81 86 826 101028 36 84 262 67 653 98
705 33 824 26 32 954 102173 278 404
533 649 730 848 87 910 92 103192 221
371 742 578 622 81 725 10447 167 293
99 491 615 42 92 707 17 30 902 15 39
105013 148 252 74 381 83 438 98 738
74 84 868 90 944 82 106012 157 208
36 300 11 54 69 473 657 94 720 855

62 107915 28 98 166 67 75 264 373
434 501 23 706 844 70 905 92 108117
98 358 95 418 27 63 57 87 547 658
109265 73 77 84 91 311 76 420 514 80
621 52 719 110042 66 304 454 648 774
213 38 54 962 99 111066 103 36 73
821 355 408 582 91 603 8 14 31 65
763 831 42 47 55 64 69 112033 75 78
233 338 458 91 501 80 624 113036 80
165 209 303 85 424 72 566 98 600 781
82 968 114059 165 634 46 49 80 792
97 807 55 941 115292 395 548 53 632
54 757 94 803 900 52 68 84 116011 41
169 218 35 385 400 11 47 76 548 87
658 827 904 117029 51 269 67 318 23
88 457 501 24 32 67 681 89 706 7 857
90 951 78 114009 33 70 140 84 211 80
305 427 83 511 679 901 2 66 119193
264 324 49 50 70 523 37 43 648 816
982 120083 347 49 50 81 480 514 86
749 830 35 84 930 121080 135 352 64
77 86 89 409 33 80 539 733 51 83 947
122067 203 13 70 347 88 95 404 552
784 91 92 892 990 123020 356 412 75
82 591 809 67 962 124079 115 41 92
216 538 58 577 608 49 751 88
125080 223 305 71 90 417 54 616
822 126260 61 343 64 508 90 684 962
75 127014 62 79 87 202 21 23 60 98
379 460 86 520 729 47 816 128090 136
278 91 92 462 544 57 67 607 49 736
79 129092 125 83 91 222 341 59 457
69 79 690 776 864 907 88 130139 331
442 526 30 31 54 65 687 554 89
131042 79 139 82 514 61 621 725 815
82 132096 107 52 54 314 41 488 563
749 71 78 892 912 133077 97 228 68
415 98 532 638 77 724 921 134297 332
62 99 410 17 51 54 605 74 76 84 735
906 135125 99 644 743 57 859 932 62
82 89 136059 133 312 54 410 552 60
77 704 872 948 137001 2 9 66 74 156
65 222 37 99 381 505 95 657 772 972
138039 57 74 98 159 392 628 51 54 72
99 763 808 139014 282 319 96 513 67
80 648 746 49 827 909 10 140077 155
82 454 726 40 801 912 81 141088 243 88
354 71 575 632 45 737 826 33 142049
77 340 78 437 546 51 68 609 27 740
48 857 75 983 143117 37 94 608 45 754
837 920 144015 233 343 412 14 86 542
50 700 806 80 92 145030 56 129 48 56
218 45 50 86 399 448 521 626 46 93
939 79 146599 113 52 262 63 438 80
604 59 775 960 98 147013 55 117 25 31
39 84 250 307 410 505 669 750 71 97
886 93 986 148017 58 197 250 56 85 417
18 31 606 713 23 876 904 5 29 92
149052 76 77 270 432 41 55 679 827
150240 71 86 422 78 83 613 97 747
79 151055 78 300 78 605 799 831 49
910 152069 133 81 396 443 53 518 82 99
753 803 930 45 153127 201 47 326 49
636 828 47 70 84 927 32 154064 72 170
91 411 81 772 155029 84 145 97 248 338
95 421 550 97 631 83 711 20 64 826 34

74 912 156123 262 350 55 554 628 40 44
60 82 893 900 157065 93 112 21 200 79
437 580 88 95 621 905 10 158062 156
483 588 804 927 159010 17 107 212 32
364 88 419 41 45 99 571 600 729 59 802
160160 61 87 302 86 575 827 33 41 935
161015 62 120 56 471 92 670 773 840 87
991 162019 77 147 65 205 354 427 606
20 21 62 708 018 163007 110 92 588 631
64 824 74 911 81 164064 67 120 29 53
220 90 375 419 58 530 54 680 701 95
868 913 165163 813 16 998 166036 84 108
70 8421 79 320 404 717 32 41 847 51
167084 438 563 759 938 40 168050 63
93 103 69 253 454 573 79 621 48 59 733
43 837 52 68 169046 23 83 263 316 517
636 86 706 45 896 922 170211 23 42
300 401 49 531 81 633 58 744 99 817
937 40 171042 90 143 247 311 65 84 484
85 604 42 87 757 63 811 27 172102 274
400 30 74 572 601 895 173239 84 334 77
420 519 703 39 44 85 826 174075 91 183
218 433 551 707 911
175329 48 440 68 85 546 682 772 814
955 80 176035 219 86 410 549 609 16 20
29 32 76 765 84 846 51 177047 141 84 79
225 48 432 35 546 702 58 73 815 75 913
178055 179 236 55 76 93 309 42 70 77
444 664 709 835 70 933 61 179248 300
655 08 864 91 912 180145 90 202 21 48 52
60 302 29 33 81 469 512 77 92 686 91 757
85 94 832 952 181024 75 114 527 82 640
58 777 84 878 182043 112 236 66 308 49
408 69 533 40 51 81 600 720 43 833 58
937 183012 26 255 79 362 509 16 35 70
622 57 85 920 42 76 184069 98 156 94 218
517 54 493 97 614 836 51 185049 66 129
225 390 422 67 596 640 96 802 72 907
22 186134 273 89 321 421 824 187000 75
334 73 446 56 60 98 722 72 812 37 74
999 188040 217 567 734 89 822 904 52
189099 158 94 218 27 27 410 63 537 648
740 62 91 190016 28 70 108 38 88 205 80
428 529 79 713 873 83 978 191056 79 94
135 54 242 510 18 648 64 71 978 93 95
192044 346 498 519 710 862 90 937
193210 77 316 84 433 586 691 815 909
17 71 194022 127 43 217 354 66 505 48
710 33 885 973 195445 87 577 614 715
56 65 196077 386 461 74 547 56 65 633
66 79 729 904 60 61 198083 226 330
601 42 829 198047 193 298 533 97 621
982 199225 488 814 34
200012 58 164 204 9 361 68 72 405
56 558 678 807 34 92 989 201172 85 99
210 34 94 301 26 403 29 508 704 23 73
912 202104 207 62 362 400 92 675 761
69 896 924 91 203005 105 66 67 249 326
62 403 19 520 41 99 703 50 875 912 18
204069 230 317 20 435 597 718 73 825
52 74 81 923 63 68 93 99 205002 40 166
240 52 416 31 48 64 206034 43 254 68
304 851 961 89 207018 29 43 151 200 59
62 472 530 617 51 61 726 66 86 888 904
17 208053 90 147 48 206 375 409 33 96
506 735 806 911 67 87 209011 35 43 113
32 289 442 516 647 835 54 59

די פערשאָלטענע ירושה

(39 **גרויסער ראמאן פון לײדענשאַפט ליבע און פערברעכען.**

– ס׳שאַדט נישט — האָט איהם לעאן בעד רוהיגט — זאָלען זיי גראָבען... בזה האופן וועלען מיר שנעלער דערגעהען, צו וואָס זיי צילען.... דערווייל וועלען מיר וועגען דעם נישט מיטטיילען דער פאָליציי.

— אפשר זענט איהר׳גע רעכט, — האָט זיך גוטערמאַן אָפּגערופען — אָבער... איך האָב אויך פאַר אייך נייעס !.. איך האָב אַוועקגעשיקט אין נאָמען פון דזשעיקאָבס׳ן אַ דעפּעשע צו זינגערן... אָט איז די קאָפּיע !

לעאן האָט איבערגעלייענט :

„אַלץ איז אין אָרדנונג. טעלעגראַפירט, צי קאָנט איהר אַראָפּקומען אַהער. דזשעיקאָבס״.

— איהר געדענקט דאָך, מיר האָבען גערעדט אַז מען מוז אימיצען שיקען קיין אלזשיר, כדי צו כרענגען זינגערן אַהערצו.

— נו, טאָ איז וואָס ?

— לייענט איבער די תשובה אויף מיין דעפּעשע

לעאן האָט איבערגעלייענט.

„זינגער איז געשטאָרבען״.

— אַך, גאָט מיינער ! — האָט לעאן אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ — און נאָך עפּעס האָט איהר פאַר מיר ?

— יא, איך האָב אין דעם ענטפער נישט געהאַט קיין שטאַרקע אמונה, און איך האָב וועגען דעם ענין אויך טעלעגראַפירט צום בריטישען קאָנסול... אָט האָט איהר די צווייטע תשובה !

לעאן האָט ווידער איבערגעלייענט :

„זינגער איז געשטאָרבען דעם 3־טען היינטיגען חודש, אַ קאָפּיע פון דער געהעריגער מעדיצינישער בעשטעטיגונג ווערט געשיקט דורך פּאָסט״.

— ס׳איז, אַלזאָ, נישטאָ קיין ספק, — האָט לעאן אַ זיפץ געטון — מיט איין מניעה איז פאַר די „מאַלפּעס״ ווינציגער געוואָרען...

— איך פערזיכער אייך, הער שטיינמאַן, — האָט גוטערמאַן ענטשלאָסען אַ זאָג געטון — אַז די „מאַלפּעס״ וועלען קיינמאָל נישט בעקומען די ירושה.

— צו דעם צו דאַרפען מיר פריהער דערוויינען, אַז מערי איז זינגערס טאָכטער.

גוטערמאַן האָט אַ פּאַטש געטון מיט דער האַנד איבער׳ן רעוואָלווער.

— קיין מתים דאַרפען נישט קיין מיליאָנען !

— האָט ער אַ שמייכעל געטון.

לעאן האָט זיך געזעגענט.

גוטערמאַן איז געבליבען אַליין, פערזונקען אין פינסטערע געדאַנקען.

דערנאָך האָט ער, איבערצייגענדיג זיך, אַז דער רעוואָלווער איז אָנגעלאָדענט, אַרונטערגעלאָזט מיט דער ווינדע אין די אונטערשטע גרויסע קעלערן פון זיין הויז.

זיין פּראַכטיגער אויטאָ איז דאָרט געשטאַנען אַ פערוואָהרלאָזטער, בעדעקט מיט אַ געדיכטען שטויב, אָבער גוטערמאַן האָט אַפילו נישט אַ קוק געטון אויף איהם.

ער האָט בלויז אויסגעפונען און בעטראַכט איינע פון די גריבער, וואָס זענען געווען אויסגעגראָבען אין קעלער, מיט׳ן צוועק צו אָפּהיטען פערשידענע לאַנד־פּראָדוקטען.

ער האָט אָנגעצונדען דאָס עלעקטרישע לעמפּעל, אונג ענוי אַרומגעקוקט די זייטען פון׳ם גרוב, אַזעלכע מיני ווענט, וואָס האָבען מיט זיך געבילדעט אַ זעהר גרויסען קאַסטען.

אין דעם אויטאָמאָביל־וואַרשטאַט האָט ער אויס געפונען אינסטרומענטען, און צוגעטראָגען צו דער אַרבייט.

אכצענדיג און קרעכצענדיג האָט ער פערדעקט די גרוב מיט ברעטער, און זי פאַרזיכטיג פערמאַסקירט.

געאַרבייט האָט ער מיט אַ גרויסער אָנשטרענגונג פון ענערגיע, און רעדענדיג מיט זיך אַליין:

— איצט וועט אייך שוין נישט אויסקומען צו מאָרדען מענשען אין מיין הויז ! — האָט ער אַרויסגעמורמעלט, צופרידען פון דער אַרבייט זיינער.

קאַפּיטעל צוואַנציג

מערי׳ס ערציהעריז

לעאן האָט אויפגעעפענט די צייטונג און צופרידען בעטראַכט דעם אימפּראָוויזירטען אָנאָנס אין נאָמען פון זיין קאַנטאָר.

אין אַלע גרויסע און קליינע צייטונגען אין לאַנד איז אין דעם טאָג געווען אָפּגעדרוקט אַ גרויסע אַנאָנס — אַ ווענדונג אַזאַ צו מערי׳ס דערציהערין, אַז אויב זי וועט אָנגעבען אין שטיינמאַנס אַדוואָקאַטען־ביוראָ איהר גענויעם אַדרעס, וועט זי זעהר גוט בעלוינט ווערען, און דערביי וועט די גאַנצע קאָרעספּאָנדענץ וועגען דעם ענין געהאַלטען ווערען שטרענג בסוד.

— דער דאָזיגער אַנאָנס, רעכען איך, וועט האָבען די געהעריגע פּעולה ! — האָט זיך לעאן אָפּגערופען צו זיין פעטער — אמת, דאָס וועט אָפּקאָסטען אַ היבש ביסעל געלד, אָבער מיר מוזען דאָך פאַר יעדען פּרייז אויסגעפינען דער פריילין מערי׳ס דערציהערין !

דער פעטער האָט אויך געכאַפּט אַ בליק אויפ׳ן אַנאָנס און אַ פרעג געטון :

— „און וואָס טוט מען מיט דער פריילין קאָן ?.. אפשר וואָלט געווען אַ שכל צו זאָגען איהר אָפען, אַז די „דריי מאַלפּעס״ טשאַטעווען אויף איהר ? !

לעאן האָט פערוויכערט אַ פּאַפּיראָס און ער האָט זיך פערקרימט.

— איך וואָלט זי נישט געוואָלט איבערשרעקען!

דער פעטער לעאנס האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ :

— ביזט נישט גערעכט, לעאן ! איך האָב שוין געהאַט עטליכע מאָל די געלעגענהייט צו איבערצייגען זיך, אַז פריילין קאָן איז אַ דרייסט מיידעל. מ׳דאַרף איהר אויפקלערען די לאַגע, און פרעגען, צי ס׳וואָלט פאַר איהר נישט געווען גלייכער, זי זאָל ערגעץ אַוועקפאָהרען און פערברענגען אַ ביסעל צייט אין אַ זיכערען אָרט, כדי צו איבער־וואַרטען די געשעהענישען ?.. איצט פאָהרט די טאַנטע אין אַ וויטען וועג אַריין, טאָ פאַרוואָס טאָקע זאָל פריילין קאָן מיט איהר נישט מיטפאָהרען אַלס קאָמפּאַניאָנקע ?

— כ׳וועל זעהען... אפשר די טעג !

(פאָרטזעצונג קומט).

„סטיל״ קומט און איבערצייגט אייך !

בעפאַר איהר נעהמט קויפען מעבעל בעזוכט אונזער מעבעל־קאָאָפּעראַטיוו „סטיל״ נאַרוטאָוויטש 4 (דזשעלנאַ) טעל. 190-26

מיר בעזיצען אויף לאַגער : נייעסט מאָדערנע שלאָף־צימער, שפּייז־צימער, גאַבינעטען ווי אויך איינצעלנע מעבעל־שטיקער. סאָלידע אויספיהרונג לויט די נייעסטע אויסלענדישע מאָדעלען.

ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלע אַרט טישלער־אַרבייטען אויף גוטע בעדינגונגען און פּינקטליכע אויספיהרונג.

מעבעל קומט און איבערצייגט אייך !

קלאַנג־פילם־טעאַטער

„MIMOZA“

ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג פּרעמ׳ערע!

פון דינסטאָג, דעם 23 ביז מאָנטאָג, דעם 29 ר. ח. איינשליסליך גרויסער פּוילישער זיטען־פילם לויט דער ערצעהלונג פון Gabriela Zapolska .·. דראַמע פון אַלע צייטען

די מאָראַל — פון — פרוי דולסקא

אין די הויפּטראָלען:

Dela Lipińska, Zofja Batycka, Ludwik Fritsche, T. Wesołowski

אָנהויב אין געוו. טעג 5, 7 און 9.15, שבת און זונטאָג 3.30 נ״מ.

ווילנער ספרים־סקלאַד	פערקויף פון שול־ביכער אין אַלע שפּראַכען	ספרים־סקלאַד וואַסאָדניאַ 34 פּראַנט־געשעפט	פערקויף פון שרייב־מאַטעריאַל	פערטרעטונג פון קאַלאָמייער טליתים.

מחזורים 25 פּראָצענט ביליגער ! ! !

דערמיט מעלדען מיר, אַז דער ספרים־סקלאַד „מסורה״ איז איבערגעטראָגען אויף וואַסאָדניאַ 34, פּראָנט־געשעפט ווי אויך אַנגעאָנג דורכ׳ן טויער. צו בעקומען ש״ב אַרט ספרים אין לעהר־ביכער, ספּעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך די וועלט־בעריהמטע ווילנער רב פּנינים־מחזורים, אויך מיט פּוילישע איבערזעצונג, ש״ס, חומשים, פּסוקים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גאַרטלען, קאַפּלעך, ציצית, מזוזות.

צום נייעם שול־סעזאָן פערקויף פון אַלערליי שול־ביכער אויך שרייב־מאַטעריאַל, אַזוי אַז דאָס הויז־יונגעל קאָן זיך אַלעס אויפ׳ן אָרט אײַנאָרדנען צו רעכטער צייט. מיר האָבען בעקומען ביי די ווילנער ספרים־פערלאַגען גרויסע הנחות ספּעציעל פאַר קינדער־גמרות פאַר הדרים פון פירמע ראָזענקראַנץ, שריפטזעצער צו ביליגע פּרייזען, אַזוי אַז דאָס אָרימע קינד וועט קויפען אַ ליכטיגע, ריינע, פּינקטליכע און נייע גמרא צום פּרייז פון אַ וואַרשאָווער גמרא. געדענקט דעם אַדרעס :

א. מ. גרובשטיין, וואַסאָדניאַ 34, פּראָנט געשעפט אָדער דורכ׳ן טויער

טליתים־פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאָלאָמייער, וויאויך טלית קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, און גאַרטלעך, שפּאַניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי

א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 1

אין 2. טויער פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך !

בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

Dr. med.

M. Kerszner

קינדער־קראַנקהייטען

זשעלאַזנאַ 16 טעל. 151-96

שפּרעכשטונדען פון 1–3 און פון 5–6

אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 11–1 נאָכמ.

DR. MED. H. LUBICZ

ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.

בעהאַנדלט ווידער אַז

אויף צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 141-32

עמפּפאַנגס־שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און יו״ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאָלאָג אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 134–72

נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון 7½–9 אָוועגד.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych

przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 7(... róg Traugutta).

Przyjmuje od 8^{30} do $10^{?}$ rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz.

w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

DR. ADAM ROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 151·78

צוריקגעקעהרט

הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט־היילאינסט. נעמט אָן פון 4–7 אָוענד.

... הויזען־וועסט־נייהער

אויף וועכענטליכען פּאַמ־לוין קען זיך מעלדען ביים הערן־שניידער האָסמאַן

פּיעטריקאָווער 85.

כ׳קויף און פערקויף מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה־מאַשינען, שרייב־מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָווארען א. ז. וו.

און צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן, נאַרוטאָוויטשאַ 19

טעלעפאָן: 191-00 אין מעבעל־געוועלב

(פּריוואַט־וואָהנונג: שעגיעלניאַנאַ 29)

ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקה

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.

שפּרעכשטונדען פון 12–2 און פון 5–7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10–11 און פון 2–5

Dr. HERSZFINKIEL

Zawadzka 15, tel. 111-87

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען

צוריקגעקומען

נעמט אָן ... 8–9½ און פון 3–5 נאָכמ.

7-kl. Szkoła

dla żyd. inteligencji (Zakład Frebiowski)

KACENELSON-NACHUMOW

ul. POMORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4–7 p p

7־קל. שולע און פרעבלשולע פאַר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

קאַצענעלזאָן = נאַחומאָב

פאָמאָרסקאַ 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאָכמיטאָג

די שולקאַנצעלאַריע נעהמט אָן איינשרייבונגען פון קנאַבען און מעדכען וואָס זענען אין שולצוואַנג, אין פּאָרבערייטונגס־קלאַס (A°) ווערען אָנגענומען קינדער פון 5½ יאָהר. אין פרעבלשולע (שפּיל־שול) קינדער פון 3-7 יאָהר

די אונטעררייכטס־שפּראַך אין שולע, ווי אויך אין פרעבלשולע איז פּויליש. פיר קנאַבען אַ פערגרעסערטער קורס פון העבּרעאיש און אַלע למודי־קודש אונטער דער פערזענליכער הנהלה פון

ר׳ יעקב בנימין קאַצענעלזאָן

פיר מעדכען אַ ספּעציעלער קורס פון טענץ, רימיק, פּלאַסטיק לויטן פּראָגראַם פון טאַנץ־שולען פאַר קינדער אונטער פאַכמענישער לייטונג

פיר פּויזיש שוואַכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערמעסיגט אַ נאָכמיטאָג שולע — ביז 50% ביליגער — נאָכמיטאָג פּרעבעלשולע

Dr. J. Polakow

קינדער־קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

פּיעטריקאָווער 109 טעל. 139-75 צוזאַמער שמאָק פּראָנט

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

זשעזשינער 11, טעלעפאָן 3763

נעמען פון 9 פריה ביז 7 אָוענד.

ד״ר איזיק נאָז, האַלז, אויערען ק׳	$6^1/_2$—$3^1/_2$
ד״ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	11-9 $6^1/_2$-3
ד״ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד״ר ביבערגאַל הויט און ווענער.קר.	$11^1/_2$—$12^1/_2$
ד״ר שמירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד״ר שמערלאָווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$3^1/_2$—$4^1/_2$

פּאָליכע־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. ... ־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויך אַמבולאַנט היזונגען און שטאָט. און לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאָזשינסקי־סטאָמאַטאָלאָג

צאָהן־אַרצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז געעפנט אויך זונטאָג

וועכנעריז קליניק כירורגישע

„SANATO“

אַגראַדאָוואַ 10 טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פּרייזען פון געבורט

אין 2־טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס־מיטלען.

200 זל.

צנים פחים בדרך עקש. שומר נפשו ירחק מהם.

תקעו בחודש שופר. בכסה ליום חגנו. כי חוק לישראל הוא משפט.

איבער דעם זאָלסט קומען אין דער אַלטער בעוו. רעכטסקאָנסולענטען־ביוראָ פון ה׳

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט שנעל און פּינקטליך ערלעדיגט, בעוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי פּיטעס:

ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַגיעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אָרזשאַנד ראָזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמערקונג: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ערלעדיגט במשך פון 24 שעה.

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17.

CYRK K. DWORSKIEGO
180 פיטעריקאווער 180

צום ערשטען מאל אין לאדז!
סענסאציאנעלער
פראגראם

נור א קורצע צייט!
פייערליכע ערעפנונג

אנהויב 8 א זייגער אין אווענד ∴ זונטאג 2 פארשטעלונגען: 4 נאכמיטאג און 8 אין אווענד

ווילט איהר זיך געפאהרלאז בעפרייען פון

ארטרעטיזם

רעוומאטיזם, אישיאס

און פון וועהטאגען אין קרייץ?

רעוומאטיזם איז א שרעקליכע וויים-פערצווייגטע קראנקהייט, זי שוינט נישט ארעם און רייך, זי געפינט איהרע קרבנות אויף די בוידעם-שטיבלעך און פאלאצען. די ליידען פון דער דאזיגער קראנקהייט קומען אין פערשידענע פארמען און אפטמאל טרעפט, אז די אדער יענע קראנקהייט, וועלכע מ'רופט אן מיט א גאנץ אנדער נאמען, איז פאקטיש אויך נישט עפיס אנדערש, ווי רעוומאטיזם.

אמאל איז עס שמערצען אין די גלידער און געלענקען, אמאל ווידער געשווילעכץ אויף די גלידער, פערקריפעלט הענד און פיס, א צוקען, א שטעכען, א רייסעניש און די פערשידענע קערפער-טיילען און אפילו אויגען-שוואכקייט, איז אויך א זעהר אפטער רעזולטאט פון רעוומאטיזם און גיכטישע ליידען. און פונקט אזוי ווי ס'איז פערשידנארטיג דאס בילד פון דער קראנקהייט, אזוי פילזייטיג זענען אויך די מעגליכע און אונמעגליכע הייל-מיטלען, מעדיקאמענטען, תרופות און זאלבען, וואס ווערען רעקאמענדירט פאר דער ליידענדער מענשהייט. אבער דער רוב פון די דאזיגע מיטלען איז נישט אימשטאנד צו קורירען, העכסטענס ברענגען זיי נאר אויף א קורצע צייט א לינדערונג.

וואס מיר עמפפעהלען אייך, איז אן אונשעדליכע ברונעם טרינק-קור, וועלכע

האט שוין פיל ליידענדע געהאלפען!

אונזער קור איז אויסגעצייכענט און ווירקט זעהר שנעל, אויך אין די פאלען פון א

פערעלטערטן כראנישען צושטאנד.

כדי צו געווינען א ווייטערען קרייז פון אנהענגער, האבען מיר בעשלאסען, יעדען, ווער עס וועט אונז נאר שרייבען, אונזער אינטערעסאנטע ב... לעהרענד ברונעם-העפט

פולקאם גראטיס צו שיקען!

ווער עס ליידט אלזא אויף די שמערצען, ווער עס וויל זיך אויף א שנעלען אופן בעפרייען גרינדליך און געפאהרלאז פון די ליידען, דער זאל נעהמען די פעדער און היינט נאך שרייבען

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf,
Bruchsalerstr. 5. Abt. 43.

Przyjęto d. 25.IX. 30 r.	**TELEGRAM**	Nr. 74
z________	Fabryka Wyrobów Obuwia	Przewód Nr.______
podpis________	**ALFRED HEINE**	Uwagi służbowe:
	Łódź, Pomorska 24.	
	Urząd________	

III-e EXPOSITION INTERNATIONALE de LIENFANT BRUXELLES 1930

מיר האבען דעם כבוד מיטצוטיילען, אז אויף דער אויסשטעלונג אין בריסעל האט איהר בעקומען א דיפלאם, ווי אויך א גאלדענעם מעדאַ"פאר אייערע אויסארבייטונגען.

Aut George Sekretarz Generalny,

Etablus de Champville Prezydent Jury.

די פערוואלטונג

פון דער יודישער קהלה אין לאדז

איז דערמיט מודיע, אז זי האט בעשטימט

5 סטיפענדיעס

פאר אונפערמעגליכע צוהערער פון

= וועלטליכע און תלמוד'ישע הויך-שולען. =

די הויך פון יעדער סטיפענדיע בעטרעפט יעהרליך 1,200 גילדען.

די פערזאנען, וואס בעמיהען זיך צו בעקומען א סטיפענדיע, זענען מחויב ביז'ן 16 אקטאבער ד. י. איינצוגעבען א בקשה אין דער קאנצעלאריע פון דער יודישער קהלה אין לאדז (פרייהייטס-פלאץ 6, רעפעראט פון סאציאלער הילף) און צולייגען דערביי:

א) א צייגניס, אז זיי שטודירען, אדער זענען אנגענומען אין א הויך-שול.

ב) א ערקלערונג, אז זיי געהערען צו דער יודישער קהלה,

ג) א צייגניס, אז זיי אדער זייערע עלטערן זענען שטענדיגע איינוואוינער אין לאדז.

לאדז, דעם 28 סעפטעמבער 1930.

די פערוואלטונג
פון דער יודישער קהלה אין לאדז

וויכטיג פאר דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

די ערשטע לאדזער גוט בע־קאנטע פאבריק פון שאמאט אייוועז און קוכען מאכט בעקאנט, אז צום קומענדען סעזאן האבען מיר ערעפענט די פאבריק אויף

= ווסכאדניא 50 =

און בעזיצט שטענדיג אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון די נייסט-מאדערנע

שאמאט-אייוועז און קוכען

לויט די נייעסטע מאדעלען און געבען לאנג־יעהריגע גאראנטיע.

בעמערקונג: ס'ווערען אנגענומען אלער־ליי בעשטעלונגען ווי אויך רעפעראטורען. פינקטליכע אויספיהרונג. קומט און איבערצייגט אייך. מיט אכטונג

בירענבערג, לאדז, ווסכאדניא 50

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, טענער - שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעהמט אן פון 8 – 2 נאכמ. און פון 6 – 9 אווענד

Lekarz Dentysta

H. Żółtkowska

האט בענייט די אויפנעהמען

נאוואַ - צעגעלניאנא 29.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פ־אצאוניע פון זעטטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע רעמעמען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ - קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון

נעהמט אן אין דערהיים פון 3–5.

DR. MED.

S. Heinrich

פאמאים 10, טעל. 147-67

צוריקגעקעהרט

ספעצ. פאר קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען קווארץ-לאמפען, ליכט בעדער, דיאטערמיע

עמפפאנגס-שעה'ן פון 12 – 2 און פון 4 – 7 נאכם.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

8-ונג שטריקערן!

א קוואליפיצירטער P-D קראפט-ארבייטער

זוכט

בעשעפטיגונג.

צו ערפאהרען אין אדמינ.

א קוואליפיצירטער

שטריקער-געזעלען

צו געוועהנליכע מאשינען

קען זיך מעלדען

קאמיענא 1

ביי אפעלזאן,

היטעל-מאכער.

א קוואליפיצירטע

פערקויפערין

אין דער גאלאנטעריע - בראנזשע ווי אויך אין דער שניטגאוועצעס און קאלאשע - בראנזשע

ווערט געזוכט

צו ערפאהרען ביי מאהז שראצקע 1, נייערס-מארק

א אבגעלאק-נייהער (ין)

ווערט געזוכט

אין רער סוועטער-פאבריק

קאמיענא 10

ביי קראַוער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיסן

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א קאסטר-קען און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאָרען מיט מיינע בעהאנדלונגען און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר בראכגרעווינג בעזונדערן זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

בויגן, אויך פאר הויקערס לעמונגען מים הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאס געוועהנליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנמש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד"ר. י. ראפאפארט ספעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראנט פארט פאר זיין בעמיהונגען פערלענגען מיר א געמאכטע הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע, האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געזונט, אז כ'קען איהם יעדען א ציגענען היים עמפפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג א"ך בייגאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " 4 " 60— "
נאכ'ן טעקסט—12 " 8 " 18— "
מערקער טאטער-סאר: באצאלונג דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.